ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Година XXI — Број 368
Субота, 17 јануар 1959

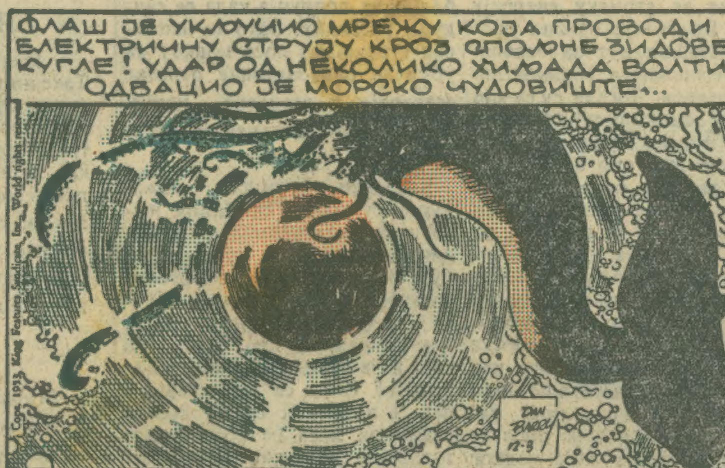
ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

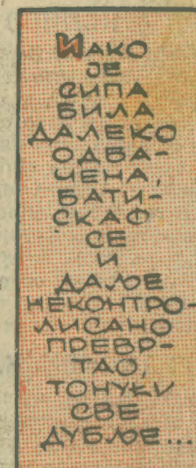

У овом броју:

ЧЕТРНАЕСТ И ПО ЧАСОВА РАЗМИШЉАО

Једну занимљиву партију шаха одиграли су у Америци 1857 године, Пол Морфи и Луис Полсен. После једног потеза Морфија, Полсен је размишљао о свом потезу, пре него што га је повукао, пуних 14 и по часова.

КОЛИКО ЈЕ ТЕЖАК СНЕГ?

Снег и тежина? Зар није снежна пахуљица нешто најлакше и најнежније што се да замислити? Па ипак, гране најјачег дрвета ломе се кад на њих напада много тих нежних, лаких пахуљица. Како су нам тешке ципеле кад се на потпетице и ђонове залепи много стврднутог снега! Колико је онда тежак снег? На ово питање не може се одговорити тако једноставно, јер тежина зависи од стања у коме се снег налази и свако ко се бави зимским спортовима зна колико та тежина може да буде различита. Кубни метар новог, тек палог сувог снега тежак је око 30 килограма. Али, кад се тај исти снег угази и следи, онда је његов један кубни метар тежак и по девет стотина килограма. Уосталом, кад зими чистимо снег испред куће можемо и сами да уочимо ову разлику.

ГРАМОФОНСКА ПЛОЧА — ЧОКОЛАДА

Француска индустрија чоколаде производи грамофонске плоче које могу само једном да свирају. После тога се поједу као чоколада. Уствари, грамофонска плоча је од чоколаде али превучена потребном смесом у коју је угравирана мелодија. Ове плоче нису много скупље од обичне чоколаде.

РЕКОРДЕРИ МЕЂУ КЊИГАМА

Статистичари разних и необичних рекорда забележили су и књиге рекордере.

Најстарија књига на свету је свежањ папируса пронађен у једној старој египатској гробници, још из 3.350 година пре наше ере. Сада се налази у Народној библиотеци у Паризу, а пронашао га је француски археолог Присе. По њему је и назван овај свежањ „Присов папирус".

Највећа књига на свету је анатомски атлас који је у прошлом столећу издат у Аустрији. Дуг је 190 а широк 90 сантиметара.

Најмања књига на свету је она која садржи збирку песама Едгара Геста. Површина јој је свега девет квадратних милиметара и броји 150 страница. Издата је 1942 године, а писана је руком.

Најтежа књига на свету је историја грчког острва Парга, од 438 килограма, а штампана је само у једном примерку.

Најопсежнија књига је написана у Кини. Наручио ју је кинески цар Кијен Лунг.

Најскупљи повез има Алманах Седме њујоршке регименте. Он вреди свих 50.000 долара. Корице су украшене дијамантима, рубинима и сафирима.

Најскупља књига је пак један примерак Гутемберговог Светог писма. За њега је један амерички музеј платио 200 хиљада долара.

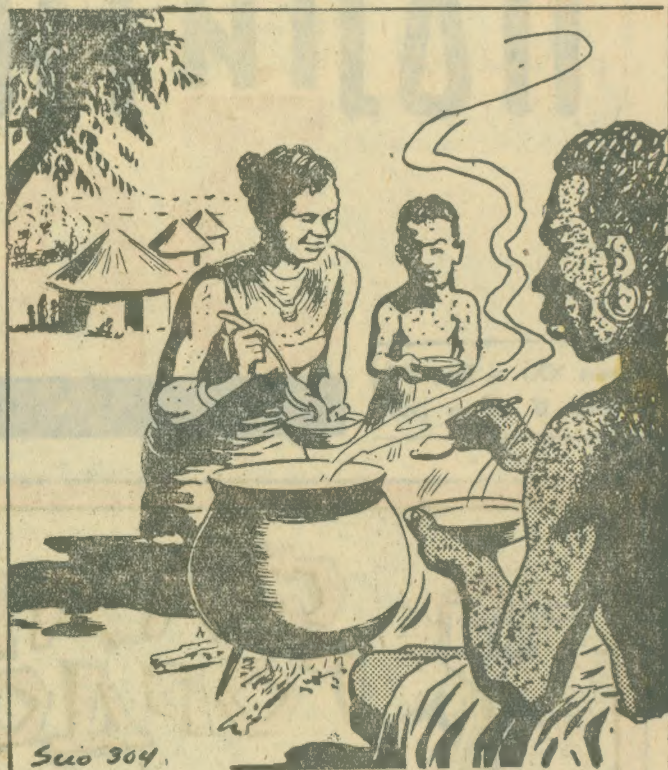
С 300 іодина закашњења

Није мало био изненађен један разносач поште у Гелнхаузену, у Немачкој, кад је ових дана требало да уручи једно писмо чија је адреса гласила: „Мистер Кристоф фон Гримелсхаузен, Гелнхаузен". Пошто он добро познаје све своје „муштерије" у овом релативно малом месту, а за Гримелсхаузена ипак није чуо, отишао је у градску пријавницу. Тамо је савесни поштар дознао да је мистер Гримелсхаузен умро још 17 августа 1676 године и да је као аутор „Симплицисимуса", романа о Тридесетогодишњем рату, ушао у немачку и светску литературу. На то је поштар препоручено писмо вратио у Јерусалим, одакле је било послато, с напоменом на коверти: „Адресат умро 17 августа 1676".

РАДИОАКТИВНОСТ „ЗАРОБЉЕНА" У СТАКЛУ

Управа за атомску енергију Велике Британије одавно проучава најбољи пут за безопасно отстрањивање радиоактивних отпадака. Досада су се као најбоља „сметлишта" сматрале велике морске дубине у које су се, као што смо о томе већ раније писали, бацали радиоактивни отпаци, претходно добро затворени у сандуке од бетона и челика. Али, такав начин отстрањивања изазвао је оправдане сумње. Јапански научници недавно су изразили мишљење да та подморска гробља нису тако сигурна као што се мисли: најдубље океанске тишине ипак нису сасвим тихе, кроз њих пролазе различите струје које једног дана могу да окуже воде риболовних подручја када се сандуци распадну. Зато се енглески стручњаци носе мишљу да убудуће радиоактивне отпатке затварају у стаклене коцке. Али, окакав поступак је сувише скуп.

Канадски атомисти, кажу, имали су успеха са једним јевтинијим материјалом — нефелин сијенитом — који апсорбује радиоактивне елементе из раствора и на тај начин образује једну желатинозну масу, док се највећи део воде, која сад није радиоактивна, може бацити! Сада се све стави у пећ и пече док се не добије стакласта маса из које радиоактивност не може да „побегне".

НАЈВИШЕ

Највећи потрошачи цереалија су народи Јужне Родезије. Становници јужноамеричке државе Колумбије поједу највише шећера, Исланђани највише млека, а Уругвајци меса.

ПРЕТСКАЗИВАЊЕ ЗЕМЉОТРЕСА

Јапански научници, на челу са професором универзитета Такеши Мицу Ками, изјавили су да са успехом могу да претскажу вулканске ерупције три дана унапред. Ерупција од десетог новембра била је претсказана месец дана раније. Потреси дају дијаграм вулканске активности. Кривуља расте, као и температура болесника, све до саме ерупције. Теорију професора Камија је потврдила и недавна ерупција вулкана Асама, северно од Токија. У овом вулканском подручју бележено је просечно по 40 земљотреса дневно. Затим је овај број нарастао на 400, да би на неколико дана пред ерупцију достигао 800 дневно.

НОС ПО ЖЕЉИ

Позната италијанска филмска глумица Елеонора Роси Драго која је и код нас снимала у копродукцији, оперисала је пре неколико дана по осми пут свој нос. Сада она жели да јој хирурзи врате првобитни облик носа.

НА ТРАГУ НЕПОЗНАТИХ ЖИВОТИЊА

Године 1955 доктор Бернар Евелман објавио је занимљиву књигу под насловом „На трагу непознатих животиња" која је изазвала, и још изазива, живе полемике међу стручњацима. У њој нам, без икаквих намера да створи сензацију, доктор Евелман приказује читав низ чудних животиња о чијем постојању наука нема никаквих материјалних доказа — костуре, поједине кости или кожу, али о којима домороци крајева у којима оне наводно живе причају најфантастичније приче, тврдећи да су их они сами, њихови рођаци или пријатељи, видели. Већина тих сведочанстава изгледа потпуно веродостојна јер се заснива на исказима више сведока. Само је тако и било могућно да се реконструише њихов изглед.

Могућност да поједине од ових животиња заиста постоје није искључена. Потсећамо читаоце само на то да за многе, и то чак велике животиње, наука дуго није знала. Тако је, например, тапир откривен тек 1819, горила 1847, џиновски панда 1869, џиновски гуштер са острва Комодо 1912 године, а афричка животиња окапи тек недавно.

БИЉКЕ ПОМАЖУ

ГЕОЛОЗИМА

Занимљива истраживања која су у области Самарканда извршили биохемичари, супрузи Јездакови, омогућила су да се утврди веза између биљног света у појединим крајевима и рудног блага у земљиној кори. Том приликом они су утврдили да у пепелу спаљеног лишћа и гранчица шипражја, које

расте јужно од планинског била Актау, има сребра, бизмута и антимона. Резултати тих и сличних анализа унесени су на специјалну мапу. Помоћу ње геолози ће знатно лакше моћи да нађу наслаге тих руда у земљиној кори.

Користећи се податком да се у извесном растињу карактеристичном за један предео у околини Самарканда налази велики проценат хрома и никла, Јездакови су успели да открију једно непознато налазиште нефрита. А анализом једног трновитог корова којим се хране камиле, примећено је ново налазиште оловне руде.

НЕУМОРНИ

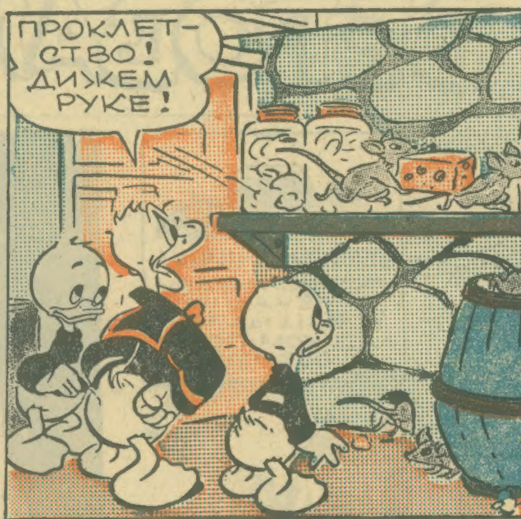
БОР

У Свердловској Области, у СССР-у, пронађен је недавно један необичан бор.

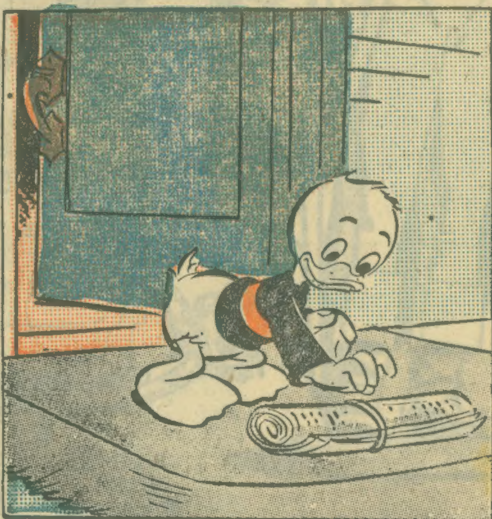
Познато је да четинари луче смолу која се искоришћава као драгоцена сировина за справљање терпентина и калофонијума. Али овај бор излучи у току само једне сезоне 15,5 килограма смоле, што значи десет пута више но обичан. Најзанимљивије је то да је ово дрво старо већ 180 година, тј. налази се у узрасту кад се излучивање смоле знатно смањује.

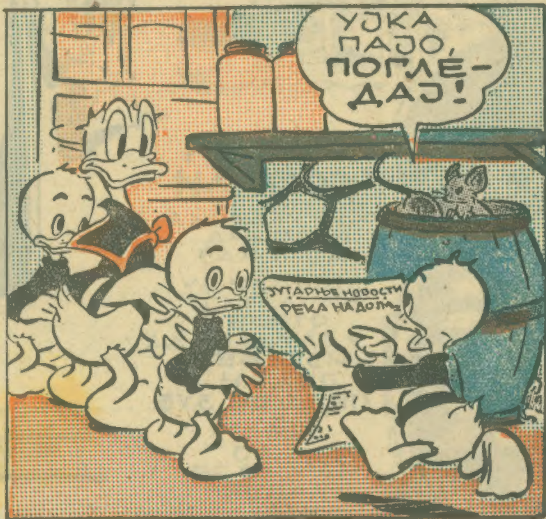

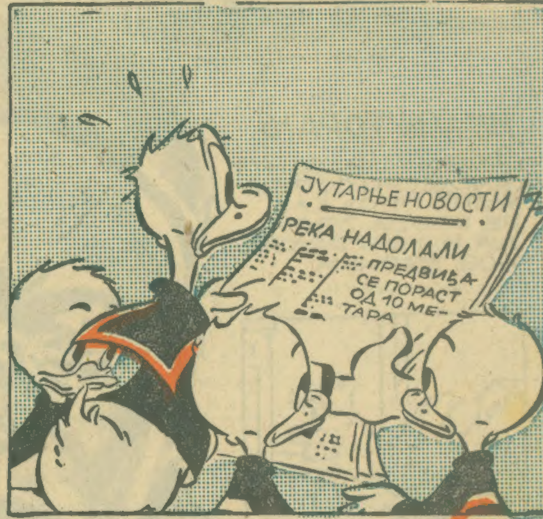

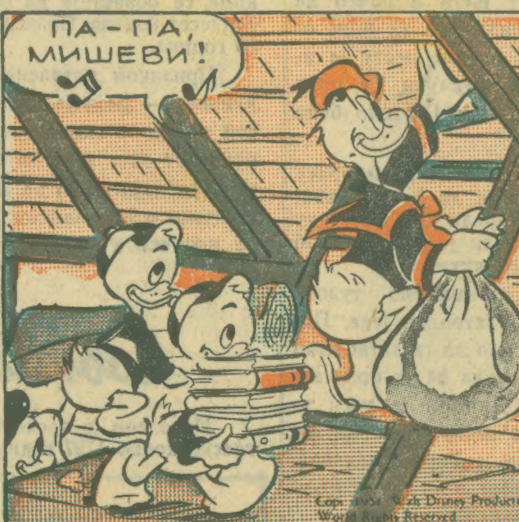

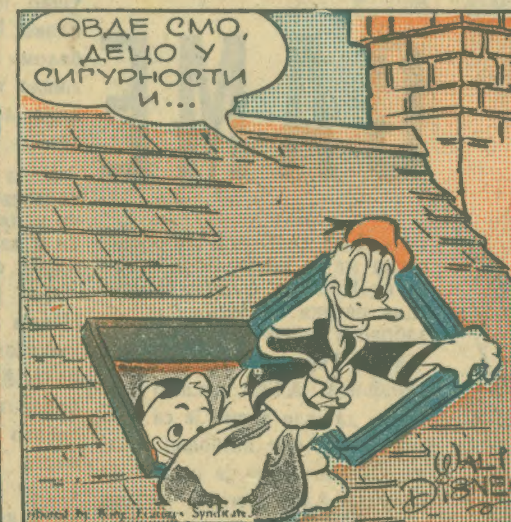

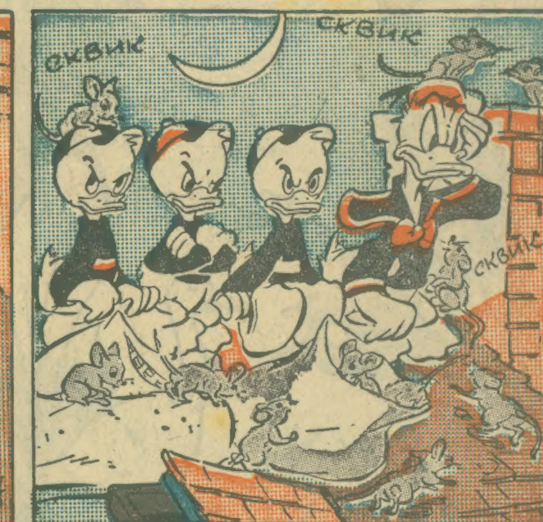

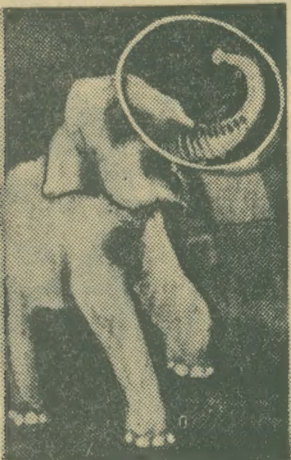

И ОН СЕ ЗАБАВЉА

»ХУЛА-ХОПОМ«

Хула-хоп је продро и у животињско царство. Додуше, овај слон из циркуса „Медрано"

не окреће котур од пластичне масе око струка, јер не би могао ни да га навуче, већ око своје сурле.

Рад астронома веома је разнолик. Једни стварају нове теорије, објашњавају како је постао и развијао се свет, други састављају бескрајне каталоге звезда, региструју нове комете и астероиде. То је сложен и одговоран посао а обавља се у складу са прописима и законима утврђеним од стране међународних астрономских организација.

Астрономи су се недавно нашли пред једним озбиљним проблемом: за шта сматрати, како назвати и нумерисати нова небеска тела, сасвим мала у поређењу са звездама, али која и поред тога привлаче више пажње но све звезде заједно — вештачке земљине сателите.

После свестраног проучавања астрономи су одлучили да би било неправилно убрајати вештачке сателите у планете. Прави Сунчеви сателити постоје већ милијарде година и не мењају своју орбиту. Нова небеска тела астрономи су одлучили да региструју као комете. Јер, она се појављују —

»Спутници« или »комете«

да се тако изразимо — неочекивано, крећу се по развученим орбитама и ишчезавају после релативно кратког времена.

Тако су се у каталозима комета појавили нови чланови. Сателит 1957 алфа 1, тако гласи астрономско име ракете-носача првог совјетског спутника. Сателит 1957 алфа 2 — то је сам први спутник. Сателит 1957 бета — други совјетски спутник.

Амерички спутник „Експлорер", избачен прошле године, добио је име Сателит 1958 алфа. Сви остали вештачки сателити лансирани током 1958 носе ознаке „сателит 1958" уз следеће слово грчке азбуке, а ако се у једном испаљивању појавило два или више вештачких небеских тела, онда иза тог слова долази још и одговарајући редни број, као што је то учињено код првог совјетског спутника и његове ракете — носача.

МОЖДА ЈЕ УСПЕС...

У Ници, главном туристичком граду француске Азурне обале живи кројачки радник Марсел Лапјер, који је „у тајности" — односно не говорећи ником ништа о томе — научио да слика. Пуних петнаест година радио је само недељом, или у слободне дане. Прошле недеље је приредио своју прву изложбу слика: око стотину платна од 3.000 колико их је досад насликао. Одабрао је само она која је сматрао најуспелијим. Два музеја у Ници, да би охрабрила и потстакла овог кројачког радника-сликара откупила су му двадесет радова.

НЕПРАКТИЧНО

Највећи новац који је икад кован био је свакако шведски од десет талира. Прављен је од

легуре бакра, а био је тежак 22 килограма и имао пречник од 82 сантиметра.

Ripley's ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ!

НЕМИ ТОРАЊ

ЦРКВА У ШЕЛФЛИТУ (ЕНГЛЕСКО ОСТРВО УАЈТ) ПРОДАЛА ЈЕ СВОЈА ЗВОНА ДА БИ САГРАДИЛА НОВ ЗВОНИК

СУЛТАНИ У СОФАЛИ

(ПОРТУГАЛСКА ИСТОЧНА АФРИКА) МОРАЛИ СУ ДА ИСПИЈУ ОТРОВ У СЛУЧАЈУ ДА ИЗГУБЕ ЈЕДАН ПРЕДЊИ ЗУБ

ТАЈ ОБИЧАЈ ВАЖИО ЈЕ ВЕКОВИМА

„МИКИЈА" ПЕРСИСКУ МАЧКУ ЕДВАРДА МИЛЕРА ИЗ ЛОНГВЈУА (САД) ГОНИО ЈЕ ЈЕДНОМ ЈЕДАН ЦРВЕНДАЋ СВЕ ДО КУХИЊЕ ЊЕГОВОГ ГОСПОДАРА

СТАТУА СА СРЦЕМ

БРОНЗАНИ КИП ГЕНЕРАЛА ЖАН-БАТИСТА КЛЕБЕРА ПОДИГНУТА 1849 У СТРАЗБУРУ, У ФРАНЦУСКОЈ, ЧУВА У СЕБИ ГЕНЕРАЛОВО ПРЕПАРИРАНО СРЦЕ

КИНЕСКИ БУДИЛНИК

ВАТРА КОЈА ЛАГАНО УНИШТАВА НАВОШТЕНИ ШТАПИЋ, СТИЖЕ ДО КАНАПА И ЈЕДНА МЕТАЛНА КУГЛА ПАДА НА ГОНГ

ОД ТОГ ЗВУКА СПАВАЧ СЕ БУДИ

ЗБОГОМ ДРАГИ САМЕ

Надамо се да си нашао срећу, драги Саме. Заслужио си је.

Добили смо Сама када је имао свега три месеца. Поклонили су нам га као дар на дан венчања другови из моје канцеларије. Обукли га у специјално за њега направљен фрак. Око врата му је била крута бела крагна од картона и црна лептир машна, а на глави мало накривљен цилиндер.

— Чула сам за којекаве луцкасте свадбене поклоне, али никада да поклон може бити обучени патак, — рекла је моја жена.

— Па ипак задржаћемо га, зар не? — упитао сам.

У том тренутку Сам је окренуо главу и погледао нас. То је решило ствар.

Назвали смо га Сам и мислим да му се то име свиђало. Када бисмо га позвали из било којег дела куће, он би увек гакнуо у знак одговора.

Направили смо му мало склониште у кухињи. У току дана он би се шетао по дворишту. Али сваке вечери долазио би до кухињских врата и куцао кљуном тражећи да га пустимо унутра.

Обично је спавао до осам ујутру. Петнаест минута касније већ је захтевао свој доручак. Ако га не би добио одмах он би догегао до подножја степеништа и гласно изражавао своје незадовољство.

Изгледа да Сам није волео псе. А ипак се некако спријатељио са нашим рундовом Меком. После ручка је најрадије дремао наслоњен на његову топлу њушку. Али ако би се приближио неки други пас Сам је навањивао на њега и гонио га док овај не би побегао.

Када је Саму било две године, моја жена му је набавила друштво — једну белу патку.

— Зове се Герта, — обавестила ме је жена. Водила сам га на Џонсову фарму. Између свих патака он је баш њу изабрао и одмах јој пришао.

Мала Герта била је мирна и стидљива. А Сам, све што је добијао да једе делио је са њом дајући јој чак најбоље комаде. Старао се да је што боље смести. Али његова кућица била је сувише мала за обоје. Саградили су им нову, већу.

Био је то савршен „брак". Обоје су целу зиму провели поред саме куће или у њој. Али са почетком пролећа почели смо да примећујемо како се Сам мења. Као да су га шума и поток мамили.

Првог дана кад је Сам одвео своју малу жену у шуму знали смо да га је природа одузела од нас. Никада више он неће бити исти. Сваким даном њих двоје су се све више удаљавали.

А онда, једног дана нису се више ни вратили.

Заједно са Меком претражили смо шуму и поток. Стално смо га дозивали. Двапут нам се учинило да му је Мек на трагу, али узалуд. Плашили смо се да су онако сами, могли да постану плен неке лисице или куне. Те ноћи готово нисмо ни спавали.

Било је јутро кад смо чули Самово гакање. Сваког часа оно је постајало гласније. А онда смо га угледали како се гега најбрже што су могле да га његове незграпне, кратке ноге носе.

Када смо отворили врата он је пожурио ка нама ударајући нас кљуном као да нас вуче. Пошли смо за њим. Замахао је репом у знак захвалности. А онда нас је повео кроз шуму.

Када смо стигли до потока ушао је у њега и почео да плива. Пошли смо за њим обалом. На једном месту је изишао тужно гачући. Ту, пред нама, лежало је Гертино бело тело.

Мала рупа на њеном врату показивала је да ју је заклала куна. Донели смо Грету кући и закопали је у мали гроб поред саме кухиње.

Сам је данима био тужан. Ништа није хтео да једе. Покушавали смо да га затворимо надајући се да ће је брзо заборавити. Али он је увек успевао да побегне и оде до места где је Герта заклана. Груди су ми постале кржљаве, а ноге слабе.

Почетком јесени пар дивљих патака спустио се на мало језеро које се налазило у близини куће. Време је било топло и они су ту остали готово две недеље. Сваки дан смо их видели како плове језером.

Али, једног дана, наједном, великог дивљег патка више није било. Убио га је син неког фармера.

Тужно гачући, дивља паткица је узалудно тражила свог друга. Иако готово два километра удаљен, Сам је чуо њен глас и као да га је разумео. И они су се нашли — Сам, бео и неспретан, са крилима која нису могла да га носе и дивља птица, мрка, јаких крила.

Нашли су се на пољском потоку на коме су обоје умели да пливају. Сам се никада више није вратио кући.

Пролазећи тих раних јесењих дана поред потока, често смо га виђали. Мора да је био драг тој дивљој птици исто колико и нама, јер је она остала са Самом и када су све остале дивље патке одлетеле на југ.

ОПТИМИСТА

Штампа на западу прогласила је ових дана једног старог Француза неког Франсоа Андреа, директора чувеног Казина у Кану, где се одржавају познати светски филмски фестивали — за највећег оптимисту на читавом свету. Ову титулу су му новинари доделили зато што је на сам дан Нове године, када је он управо навршио своју осамдесет прву годину живота, потписао нови уговор пошто му је стари истекао, по коме се обавезује да буде директор Казина и за следећих тридесет година. Иначе, он је директор овог здања већ пуних 50 година.

Приликом потписивања овај самоуверени осамдесетогодишњак — који је за беспрекорно вршење дужности награђен новчаном премијом, — изјавио је: „Не видим никакву препреку због које би требало да захтевам да се рок новог уговора који гласи на 30 година смањује... Ја намеравам да поштено и предано отслужим још и тај рок па тек онда да се повучем у пензију..."

Довитљиве жене

Наполеон је последњи пут покушао да се искрца на енглеско копно 1797 године. Али осујетиле су га у томе — же-

не. Једна мања група жена је код места Фишгард, стално ишла у круг поред обале. Свака од њих била је увијена у велики црвени шал. На бродовима су стекли утисак да се на обали налази велики број војника.

24 МИНУТА У БАЛОНУ

Било да се данас говори о атомској подморници „Наутилусу", о летењу на Месец, о батискафу па чак и о теледиригованим апаратима, помиње се готово увек име Жил Верна. Овај велики писац чија су многа дела штампана у милионима примерака, оставио је за собом и неке рукописе који до данас још нису објављени. Његова репортажа „Двадесет четири минута у балону" тек недавно је у Паризу доживела прво штампање. Захваљујући листу „Ви имаж", многи читаоци па и читаоци нашег листа моћи ће да се упознају сада први пут са овим делом иако га је Жил Верн написао још 29 новембра 1873 године.

ву репортажу писац је послао у Амијен, штампару Женеу, који га је молио да опише своје прво узлетање у балону. Занимљиво је да је Жил Верн први пут летео пуних десет година пошто је штампао чувени роман „Пет недеља у балону" и 22 године по објављивању приповетке „Путовање у балону" по којој је касније написао роман „Драма у балону".

Један од најбољих Вернових историографа, Корнезис Хелинг из Амстердама својевремено је пронашао ову малу репортажу. На предлог доктора Рожеа де ла Фија преписао ју је у своју џепну бележницу. Захваљујући сада његовој дозволи, а он је син Жил Верновог нећака, репортажа је први пут угледала света, у Француској, крајем децембра 1958 године.

Као што је познато, овај плодни писац је за 42 године написао 104 романа, већих и мањих прича, комедија, оперета, водвиља па чак и неколико збирки песама.

Међу необјављеним рукописима налази се: „Путовање у Енглеску и Шкотску", „Цезар Борџија", „Женидба господина Анселма де Тијела", „Конфитебор" и „Париз XX века". Године 1845, кад му је било 17 година написао је трагедију у стиховима која до данас није ни штампана ни извођена. Од других позоришних комада ваља споменути комедију нарави „Срећни дани" и две оперете „Маржоленини другови" и „Крчма у Арденима".

Ево како изгледа Вернова репортажа упућена амијенском штампару.

Драги господине Жене,

на ваше тражење, шаљем вам неколико опаски о „Метеоровом" путовању:

Ви знате под каквим је условима пењање извршено: балон, углавном мали, запремине 900 кубних метара, тежак 270 килограма заједно с корпом и опремом, напуњен гасом, који је одличан за давање светлости, али је сасвим осредње снаге за пењање, требало је да понесе четири лица: ваздухопловца Ежена Годара и три путника: адвоката г. Деберлија, поручника г. Мерсона и мене.

Кад је требало поћи, показало се да је немогућно повести све људе. Пошто је г. Мерсон са Еженом Годаром већ предузимао аеростатично пењање у Нанту, пристао је, иако је већ платио, да уступи место г. Деберлију који се, као и ја, први пут пео у ваздух. Зачула се добро позната заповест: „Пресеците конопце"! Требало је да се ослободимо тла, кад... били смо заборавили да је син Ежена Годара, један неустрашиви шврћа од десет година, прескочио ивицу корпе. Због њега смо морали да жртвујемо два од четири џака баласта. Само два џака! Јер, да то нисмо учинили, балон се никад не би подигао. Кренули смо у пет часова и 24 минута, лагано и косо. Ветар нас је носио према југоистоку, а ведрина неба није се ни са чим могла упоредити. Само се на дну хоризонта видело неколико сивих облака.

Кад је мајмун Жак (овако је Жил Верн назвао Годаровог синчића) искочио помоћу свог падобрана, почели смо да се брже пењемо и, у пет часова и 28 минута већ смо лебдели на висини од 800 метара, што нам је открио анероидни барометар.

Поглед на град био је величанствен. Трг Лонгвил личио је на мравињак са црним и црвеним мравима, једни су били цивили а други униформисана лица. Врх торња на катедрали постепено се спуштао наниже и као некаква казаљка показивао нам је колико се пењемо.

Ми у балону нисмо осећали никакве покрете. Изгледало је се налазимо стално на истој висини. Ширио се само наш видик, док се земља испод корпе дубила у облику левка. Савршену тишину, потпуни мир у атмосфери реметили су једино дрхтаји ужади која нас носе.

У 5,32, зрак сунца излази из облака који покривају западни хоризонт и дотиче се балона; гас се шири и, мада се нисмо ослободили никаквог баласта, понети смо на висину од 1.200 метара, највећу коју смо уопште достигли у току путовања.

Ево докле допире поглед:

Под нашим ногама свети Ашел са својим тамним врховима, заокругљеним као да их човек гледа кроз доглед. Спљоштена катедрала, чији се торањ не може да разликује од последњих варошких кућа; Сома, као узана светла трака; железничке пруге, улице, вијугави путеви, градине, права пиљарева тезга на пијаци; поља, као извађени шарени лист из књиге мустара некадашњих кројача; Амијен, наслага малих сивкастих коцки; човек би помислио да је неко испразнио насред поља сандук нирнбершких играчака. Затим околна села св. Фисијен, Виле Бретоне, Ла Невиј, Бов, Камон, Лонго, толика гомила камења као да их је човек оставио овде-онде за посипање и набијање џиновских путева. У том тренутку унутрашњост наше корпе је осветљена. Ежен Годар држи стално отворене славине.

Ништа нам не одаје присуство плина, ни његова боја ни мирис.

Спуштамо се, јер смо све тежи. Да бисмо се одржали у ваздуху, потребно је да бацимо преостали баласт. Хиљаде избачених летака говоре нам да уколико се спуштамо ниже, утолико је струјање ваздуха све јаче. Пред нама је Лонго, али пре њега још много мочвара.

— Хоћемо ли да се спустимо баш у ову бару? — запитао сам Ежена Годара.

— Не, — одговорио ми је он, — Али, пошто више немамо баласта, бацићу своју путничку торбу.

Требало је свакако да прелетимо преко баре.

Стално падамо.

У 5,43, на 500 метара од земље, захватио нас је јак ветар. Летимо изнад димњака неке фабрике и завирујемо да му видимо дно, људи-мрави постали су већи и трче друмовима. Ту је мали пашњак између две железничке пруге које се рачвају.

— Где ћемо сад? — питам.

— Где ћемо сад? — одговара Ежен Годар. — Прелетећемо пругу и село које је на оној страни. Ветар је јак.

Примећујемо како се љуља дрвеће.

Прешли смо Невил. Пред нама је равница. Ежен Годар прво баца уже за везивање балона, које је дуго 150 метара, затим котву. У 5,47 котва је ударила о земљу; ручица на вентилу повучена је неколико пута.

Захвални радозналци јуре, хватају уже и ми, без икаквог потреса лагано додирујемо земљу. Балон се спустио на тле као огромна снажна птица а не као грабљивица која у крилу носи пушчано олово.

Двадесет минута касније балон је био испражњен, укотурен, спакован, стављен на двоколице и нас су једна кола одвезла у Амијен.

Ето вам, драги господине Жене, неколико кратких али тачних утисака. Дозволите ми да додам још и то, на под вођством Ежена Годара, било да је реч о обичној ваздушној шетњи или о дугој аеростатичној вожњи, не може да се догоди никаква опасност. Смео, интелигентан, пун искуства и врло хладнокрван, он је имао више од хиљаду пењања у старом и новом свету, и зато ништа не препушта случају. Све предвиди и ништа не може да га изненади. Зна куда иде и где ће да се спусти. А то место проналази с невероватном проницљивошћу. Његови апарати су увек у најбољем стању. Никад се не колеба при руковању вентилом, а има и преломно уже које му омогућује да, — у случају потребе, ако корпа почне да се вуче по земљи, — брзо испразни балон и нагло заустави.

Ежен Годар, по свом искуству, по својој хладнокрвности, по свом оштром оку, прави је господар ваздуха и, као што је познато, ниједан други ваздухопловац не може се с њим упоредити.

У таквим условима путовање ваздухом пружа пуну сигурност.

То чак није ни путовање, то је нешто као сан, али сан који траје увек сувише кратко.

Примите, драги господине Жене, итд...

29 септембра 1873

Жил Верн

Доживљаји Бима и Бума

ЛОВ НА ПУМУ

У БЕСПОМОЋНОМ БЕСУ ПУМА КЕЗИ ЗУБЕ; ЊЕНИ ГОНИОЦИ ОПКОЛИЛИ СУ ДРВО НА КОМЕ СЕ СКЛОНИЛА И ЗА ЊУ НЕМА ВИШЕ СПАСА. — СЛЕДИ КРАТКА ДРАМАТИЧНА БОРБА.

ПУМА СЕ НАШЛА У РУКАМА СВОЈИХ НЕПРИЈАТЕЉА. КОМАД ДРВЕТА И ЈАКА ЖИЦА СПРЕЧАВАЈУ СТРАШНО ЗУБАЛО ДА ПОСТАНЕ ОПАСНО.

Неумољиву борбу објавили су фармери Аризоне уништитељу њихових стада — једној пуми. Где се она ували ту падају као жртве њене крволочности десетине говеда, оваца и коза. Људи је неуморно лове док им не падне у руке жива или мртва. Више од пет хиљада долара штете нанеле су пуме досад фармеру Бил Милеру.

Да ухвате пуму живу, то је чврста одлука ловаца, јер зоолошки вртови плаћају високу цену за њу. На овај начин фармер може бар донекле да надокнади штету коју је од ње претрпео. Огорчени отпор уловљене пуме остаје без успеха; ловци и конопци су јачи. Наиме, јаким кожним каишевима морају се животињи везати ноге, јер она се очајнички бори против ропства. Ако успе да удари неког својим оштрим канџама отварају се страшне ране. Људи то знају и зато су стално на опрези.

Дубоко се зарезују пумини зуби у комад дрвета који јој гурају ловци у чељуст када је ухвате. Док пума бесно загриза дрво, њушку јој брзо везују жицом. Тиме је дивља звер коначно онеспособљена и савладана.

Лов је завршен. Фармер одводи побеђену напаст у тријумфу на своју фарму. Ускоро ће краљ Стеновитих Планина заменити слободу тесним кавезом једног зоолошког врта. Иза јаких решетака само ће сањати о својој домовини Аризони и Новом Мексику.

Од Роки Мунтена до Патагоније простире се област у којој живи пума. Тело јој је узано, покривено сребрнасто-сјајном длаком, и дуго око 150 сантиметара, а високо од 60 до 80 сантиметара.

Пума је крвожедни убица који уништава много више него што јој служи да утоли своју глад; понекад она само лизне крв својих жртава. Ноге има кратке али невероватно мишићаве. Са земље до наврх дрвета скаче једним скоком. Људе избегава, али стока, мајмуни и птице нису од ње никад сигурни.

ПСИ КЕВЋУ И НАЈАВЉУЈУ ДА СУ ОПКОЛИЛИ ПУМУ КОЈА ЈЕ ПОТРАЖИЛА УТОЧИШТЕ НА ЈЕДНОМ ДРВЕТУ. ХРАБРИ ГОНИОЦИ РЕСКИРАЈУ ДА СЕ ПОПНУ НА ДРВО И ДА ЈЕ УХВАТЕ ЛАСОМ. ТО ЈЕ НАЈОПАСНИЈИ И НАЈТЕЖИ НАЧИН ЛОВА. ПОНЕКАД ТРАЈЕ ВЕОМА ДУГО, СВЕ ДОК ОМЧА НЕ ЗАКАЧИ ЗВЕР.

ФАРМЕР БИЛ МИЛЕР КРЕЋЕ У ПОТЕРУ ЗА ОПАСНОМ ПУМОМ У ДРУШТВУ НЕКОЛИЦИНЕ СВОЈИХ СУСЕДА, КАКО БИ СПРЕЧИЛИ ДА ОВА НЕМАН ПОЧИНИ ЈОШ ВИШЕ ШТЕТЕ. ПОСЛЕ ДУГОГ ТРАГАЊА НАЈЗАД СУ ЛОВАЧКИ ПСИ УШЛИ У ТРАГ НЕПРИЈАТЕЉУ.

УЗАЛУДНО ЈЕ БИЛО БЕКСТВО НА ДРВО. ЛАСО ЛОВЦА СКИНУЛО ЈЕ ПУМУ СА ЊЕГА И ОНА САДА, БЕСПОМОЋНА, ЛЕЖИ НА ЗЕМЉИ И ДОЗВОЉАВА ДА БУДЕ ВЕЗАНА.

КО ЈЕ ПРОНАШАО ТОЧАК?

Проналазак точка претставља један од највећих изума у историји. Стога није чудо што свака енциклопедија посвећује овом значајном „механизму" читаве странице. О точку су писане научне студије на више стотина страница као што је дело Француза Форестјеа „Палеотехничка проучавања точка" или Енглеза Сомерфилда „Точкови". Па ипак сва ова дела као ни последње издање великог Ларуса у 17 књига не садрже ни реч о пореклу точка и његовој историји.

Међутим, зна се да су већ Египћани почели употребљавати точак у време Средњег царства (2.160—1.580 године пре наше ере). Али, они су знатно пре употребе точка као трансмисионог механизма у саобраћају, знали за лончарски точак који је коришћен још у доба Старог царства (2.778—2.100 године пре наше ере). Дуго су научници тражили одговор на питање како су Египћани могли резати дрво за точак кад нису знали за тестеру која се вероватно појавила тек у гвоздено доба које је у Египту настало око 1.200 година пре наше ере.

Ово је постало још чудније када се сазнало да сами Египћани нису изумели точак већ су га готовог примили од ратничког племена Хикса из Азије које је са својим борним колима, око две хиљаде година пре наше ере, покорило мирне египатске фелаге.

Најновија истраживања су показала да ни Хикси нису изумели точак, већ да је он постојао знатно и пре њих. На најстаријим уметничким делима сачуваним од Еламита, Хитита, Сумераца и Халдејаца још из четвртог миленијума пре наше ере, могу се видети и точкови. Али историја точка је још дубља. На једној гробници откривеној у Уру, у Персији, цртеж показује да је овај значајни узум стар најмање 6.000 година! Једна скулптура из истог доба позната под именом „Животиње у запрези" приказује лавове упрегнуте у кола.

Проучавање изгледа и структуре првих точкова показало је и начин њихове израде. У то време они нису прављени резањем помоћу металних тестера. То су били врло примитивно, невешто истесани точкови, састављени из неколико делова, шупљи у средини и приближно кружног облика. Из Азије где су уствари настали они су пренети посредством освајачких ратничких племена по Египту, Грчкој и античком свету уопште.

Занимљиво је да су Египћани пре готово 4.000 година већ правили точкове са 4,6 и 8 паока, док су Римљани за њих сазнали знатно касније. Гали и средњовековни народи правили су пуне точкове. Точак, какав данас употребљавамо, настао је тек почетком 18 века.

Најзад, многе ће изненадити и то да су стари Египћани ваљак, који им је служио за транспортовање тешког грађевинског материјала приликом изградње пирамида, пронашли тек око хиљаду година пре наше ере. А стари Сумерци и Халдејци, иако су за точак знали читавих 3.000 година раније нису га употребљавали.

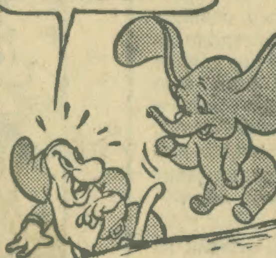
ЧИТАМО СА УСАНА ГЛЕДАЈУЋИ ЦЕЛО ТЕЛО

Да бисмо успешно читали некоме „са усана" потребно је да посматрамо читаво његово лице па и покрете појединих делова тела. Јер све то игра већу улогу у споразумевању него што се досад мислило. Др Стоун, психолог из Лос Анђелоса, приказивао је групи студената неме филмове у којима су глумци „говорили" покрећући само усне, затим користећи мимику па најзад и покрете читавог тела. Студенти, иако нису били навикли да читају са „усана" ускоро су много боље разумели глумце који су говорили само уснама и телом.

ДВЕ ЖЕНЕ

ИСТАКНУТИ БОРЦИ У РАДНИЧКОМ ПОКРЕТУ СРБИЈЕ

Од жена које су пре приступиле радничком покрету у Србији док је он, пре 58 година, био још у формирању, нарочито су се, већ тада а и доцније, истакле својим изванредним способностима и оданошћу према радничкој ствари и социјализму: Стојанка Драгнева — Јовановић и Љубица Ивошевић — Димитрова.

Стојанка Драгнева је рођена у Рушчуку, у Бугарској, 1873 године у кући сиромашних родитеља. Основну школу свршила је у свом родном месту, а гимназију је учила у Трнову и Софији. Још као ученица, а потом и као учитељица, сарађивала је у бугарском радничком покрету. Тако је поред осталих упознала српског социјалисту Косту Јовановића када је он после Ивањданског атентата на краља Милана (1899) пребегао у Бугарску. За њега се после и удала. Доцније је студирала на универзитету у Женеви и на великој школи у Београду, изучавајући искључиво природне и социјалне науке.

И из Женеве је слала дописе и сарађивала у листовима „Напред", „Радничком листу" и „Старом радничком листу" чији је власник и главни уредник био њен муж Коста Јовановић. По доласку на Београдску велику школу, постала је сарадник и администратор „Радничких новина", које су обновљене 1902 године под уредништвом Радована Драговића. Ангажовала се на многим најразличитијим пословима у покрету: од паковања и експедовања новина, држања часова за жене на разним курсевима у „Женском радничком друштву" — које је њеном иницијативом и основано, па до неуморне агитације међу женама-радницама у самим фабрикама и радионицама.

„Женско радничко друштво" основано августа 1903, на чијем се челу она налазила као претседница све до свог одласка у Берлин а затим у Бон где је 19 марта 1905 године изненадно умрла, одиграло је веома значајну улогу у првим годинама живота и развоја радничког покрета у Србији. Оно је било претеча доцнијој организацији — „Секретаријату жена-социјалиста" — која је Туцовићевом иницијативом формирана и засnована на једној широј основи, 1910 године.

Поред других научних радова и политичких чланака, Стојанка Јовановић је написала и једну већу студију „О проституцији", која је после њене смрти објављена у научно-социјалистичком часопису „Живот" 1906 године.

Љубица Ивошевић била је једна од малобројних занатских радница и уопште „женскиња" које се у Србији почетком овог столећа ретко појављивало у јавном друштвеном животу а поготову у социјалистичком покрету. И то у оно време када је чак и међу мушкарцима било тешко наћи и десетак потписника за оснивање „Београдског радничког друштва".

Ивошевићева је изучила кројачки занат и у својој осамнаестој години већ је била у првим социјалистичким редовима, захваљујући углавном утицају и настојањима двојице своје браће који су били познати социјалисти — један металски а други берберски радник. Скренула је на себе општу пажњу најпре у културним групама „Београдског радничког друштва". Ту је имала прилике да се више заинтересује а затим и ближе упозна са социјалистичком књижевношћу и поезијом, за коју је показивала нарочиту склоност. Убрзо је и сама почела са успехом да пише. У то време била је прва и доста дуго времена остала једина жена-пролетерски песник у Србији.

Када се упркос свих полицијских стега и забрана, ипак почело у току 1902 и 1903 са оснивањем првих радничких класних синдикалних организација и Ивошевићева је била у малој групи оснивача Савеза кројачких радника, у чије чланство се уписала као прва и једина претставница женског пола.

Њена прва песма „Напред!" објављена је у „Радничким новинама" од 9 марта 1902 године. Отада, па све до 1920 године, највећи број њених песама објављиван је у „Радничким новинама" и нишкој „Будућности", а затим у социјалистичком часопису „Живот" од (1903 до 1906) дечјем пролетерском листу „Будућност", „Мајским списима", радничким календарима и социјалистичким листовима и часописима. Најодабраније њене песме са краћом биографском белешком о њој објављене су у књизи „Из српске радничке поезије" коју је 1953 године издало Новинско-издавачко предузеће „Радник" поводом педесетогодишњице социјалистичког покрета у Србији.

Једна од њених најбољих и најпознатијих песама „Пред судом", објављена 1906 у часопису „Живот" под псеудонимом „Лидија", врло често је рецитована на приредбама радничких културних друштава у Србији, а нарочито на приредбама друштва „Абрашевић". Поред ове међу најбоље спада и њена песма „Видела сам вас!..." — која је објављена у „Радничким новинама" 1913 године.

Ивошевићева се упознала са вођом бугарског социјалистичког покрета Георги Димитровом приликом његовог доласка у Београд, 1904 године, на проласку за Босну. После тога отишла је у Бугарску и удала се за Димитрова. Тамо је такође била активна у радничком покрету и као Љуба Димитрова, слала је и даље често своје песме „Радничким новинама" и другим социјалистичким листовима у Србији, одржавајући на тај начин сталну везу са покретом и земљом у којој је рођена и коју никад није престала да воли.

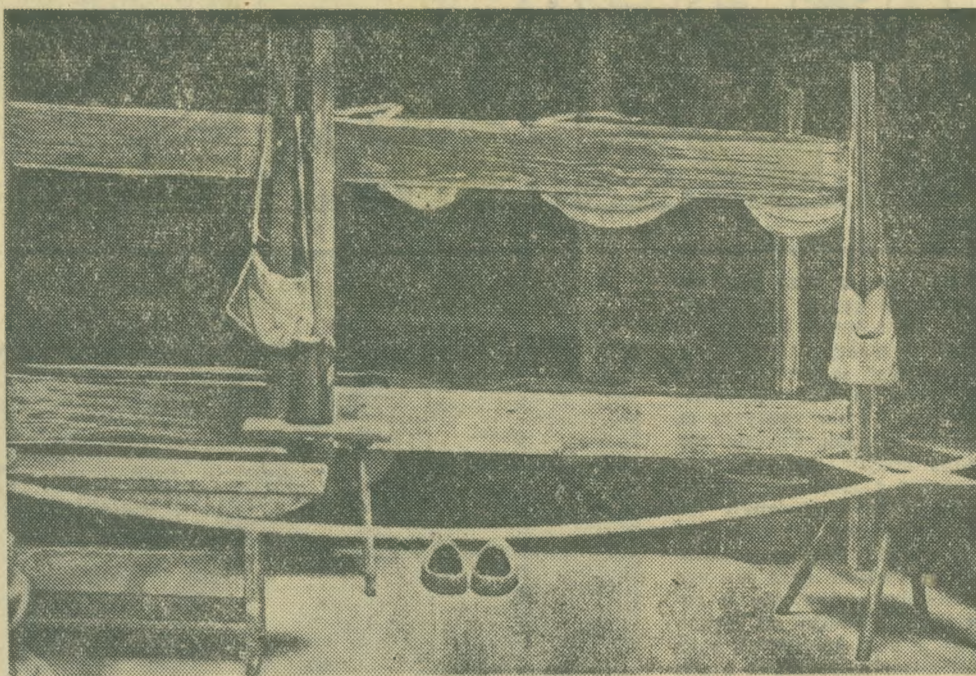
Године 1920 боравила је дуже времена у Београду као емигранткиња. Учествовала је и на Вуковарском конгресу као гост, а затим је из Србије отишла са својим мужем у Совјетски Савез где је и умрла.

Први пут

У РАДОВИШТУ, ВАРОШИЦИ КОЈА ИМА 5.000 СТАНОВНИКА, ПРИРЕЂЕНА ЈЕ ИЗЛОЖБА УМЕТНИЧКЕ ФОТОГРАФИЈЕ СТАНОЈА БОЈОВИЋА. ОВО ЈЕ БИЛА ПРВА ИЗЛОЖБА ОВЕ ВРСТЕ У РАДОВИШТУ. НА СЛИЦИ СЕ ВИДЕ ЖЕНЕ ИЗ ОКОЛНИХ СЕЛА ДЕДИНА И КОНЧА КАКО СЕ УПИСУЈУ У КЊИГУ УТИСАКА.

ЗАРОБЉЕНИЧКИ ЛОГОР

У току Другог светског рата Немци су одвели у заробљеништво милионе људи из целе Европе. Тамо су биле и стотине хиљада наших људи. Живот заробљеника био је мучан. Дању су радили веома тешке послове, а увечесе враћали у бараке да спавају на двоспратним креветима од дрвета на којима се налазила сламарица са пилотином. Соба је била препуна кревета. Војничка торба и кломпе за ноге били су цео конфор. Храна: чорба од зеља и проклијалог кромпира.

(Снимио Ст. Бојовић)

ТУРИЗАМ и ТРГОВИНА

Савез између туризма и трговине склопљен је у давна времена — још онда када су се појавили први туристи. Спретни трговци спремни су на све да би угодили богатим туристима, трудећи се да их окруже сваковрсним конфором. Али, многи туристи то не цене. Њих више привлаче тешко проходни тропски крајеви, маме их густе џунгле, подводно царство. Туристи одлазе тамо, а трговци просто трче за њима...

И гле, у тропским шумама Кеније појавили су се модерни хотели. Додуше, поштујући склоности туриста, трговци их нису подигли на земљи, већ у крошњама џиновског дрвета. Наравно, они нимало не личе на примитивно Тарзаново обиталиште. Међу гранама шумских дивова туристи ће наћи удобну собу с купатилом, електричним осветљењем и послугом. С хотелске терасе открива се видик на оближњу џунглу. Око саме ограде шетају се жирафе и нилски коњи. Ноћу, кад становници шума дођу на појило, стража буди хотелске госте и управља рефлекторе на антилопе које су дошле да утоле жеђ или на слонове који се купају. Може се понекад видети и по који лав...

А под водом? Предузимљиви трговци су продрли и тамо. У Напуљском Заливу, крај острва Искије, ускоро ће бити отворен подводни ресторан. Тамо ће се уз шољицу кафе моћи да склопи познанство — додуше само

кроз стакло — с претставницима подводног света. Колико ће бити пријатно да се за време ручка човек нађе очи у очи с похлепном гладном ајкулом, можете и сами да замислите.

Разуме се да правим туристима нису потребни ни хотели у крошњама дрвећа ни подводни ресторани. Али, има и таквих „туриста" који вредност онога што су видели цене према издатом новцу. За њих се и праве хотели усред џунгле и ресторани на дну мора. Од њихове туристичке „страсти" живе вешти трговци.

СМЕЛИ ПОДВИГ

Једна кратка вест у француским новинама о првом успелом катапултовању падобранца из авиона који је летео брзином од око 850 километара на час, изненадила је недавно све оне који се интересују за ваздухопловство. Досад су катапултовани пилоти једино у случају несреће — када их заједно са седиштем избаци експлозивна патрона на чему се и заснива овај катапултски систем — или када је авион већ летео увелико смањеном брзином. Досад су само лутке израђене од дрвета и сламе катапултоване пошто је таква проба везана с најмањим изгледима на успех услед страховитог притиска ваздуха који настаје при тако великој брзини.

ПАДОБРАНАЦ ДИБУР И ЊЕГОВА СУПРУГА ВРАЋАЈУ СЕ РАДОСНИ СА ЊЕГОВОГ ПРВОГ СКОКА

„Успећу или . . ."

Још пре четири године када се у авијацији тек појавио систем катапултовања пилота заједно са седиштем — из авиона који је претрпео хаварију и који пада, вршене су пробе са живим људима, падобранцима, али при релативно смањеној брзини, не већој од 350 до 400 километара на час. При већој брзини вршена су катапултовања искључиво са специјално подешеним луткама.

Први човек који је добровољно пристао да буде катапултован при брзини од 600 километара на час био је смели француски падобранац Лалеман. Међутим, проба се и поред најбрижљивијих вежби и припрема, завршила трагично. Уређаји катапулта су функционисали, додуше, беспрекорно, падобран се отворио, седиште са којим је Лалеман избачен одвојило се аутоматски, али смели падобранац није могао да издржи силан ваздушни притисак који му је просто сломио кичмени стуб и извинуо ноге. И данас после пуне четири године лечења он је остао тежак богаљ који никада више неће моћи да стане на ноге.

Истина, отада, за ове четири године много се штошта усавршило на авионском катапулту, али отпор човеков према притиску ваздуха при великим брзинама није се могао изменити. Стручњаци су детаљно и дуго обрађивали питање увежбавања будућег падобранца — катапултисте не у погледу самог механизма, већ његове физичке издржљивости, а на првом месту: усправног држања кичме и грчевито стиснутих ногу под нарочитим углом.

За пробу, после тако разрађене теорије, пријавио се француски падобранац Жак Дибур. Он се први, и једини уосталом, јавио добровољно за пробу са катапултом при великим брзинама. Дибур је прво живо биће које је требало да замени лутку у овим опасним подухватима.

Пре три месеца Дибур је са много жара и одлучности почео да вежба, понављајући непрестано „Или ћу успети или никада више нећу полетети". Ни страх који је морао осећати после Лалемановог трагичног удеса, није га одвратио. Није га поколебала ни вест да је и брзина авиона за овај први опит катапултовања живог бића повишена са шест стотина на 850 километара на час. Млади одважни човек је остао одлучан. Желео је само да се због његове породице, а особито због његове младе жене која га је као верни пратилац ипак са зебњом у срцу бодрила да истраје у овој одлуци — држи у тајности дан и час пробе.

„Будите спремни сутра"

Најзад пре неколико дана Дибуру је саопштено: „Будите спремни. Сутра ћемо обавити прву пробу. Брзина авиона кретаће се између 850 и 900 километара на час".

Тог јутра он је дошао на узлетиште. Инжењери и главни механичари проконтролисали су још једном све уређаје катапулта и падобрана. Онда је дошао стисак руке шефа ове пробе и једно охрабрујуће „Срећно! . . ."

Неколико тренутака касније авион се винуо у висине. Нико није ни слутио да је одважни Жак тога јутра полетео као први живи човек кога катапулт треба да избаци при вратоломној брзини од близу хиљаду километара на час.

Пустимо сада да сам Дибур исприча како се одвијала „страшна и величанствена проба", како је он сам назвао овај експеримент.

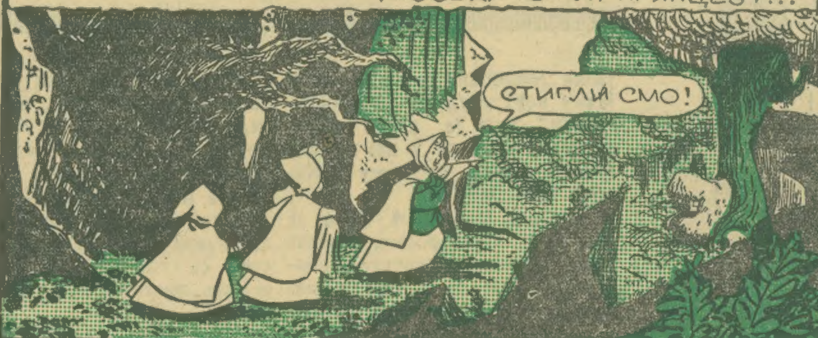
— Са маском на носу и устима седео сам чврсто везан за своје седиште. Сказаљка на брзинометру се ближила бројки „осам стотина". Брзина се нагло повећавала. Подигао сам обе руке да бих у тренутку када засветли зелени сигнал преда мном, повукао уређај који треба да спусти извоштену кожну заштитну завесу, после чега аутоматски треба да одјекне експлозија патроне катапултног система.

„Чинило ми се као да сам треснуо о водени зид"

Када је сказаљка на бројчанику поклопила број 850 усправио сам леђа у седишту и ослонио се од врха потиљка до кука на наслон свог седишта. Ноге ми је већ стезао нарочити уређај, као нека врста „лисица" за ноге. Тада је засветлела зелена светиљка. Знао сам да ни тренутак не смем да оклевам. Спустио сам рукама полугу, уклонио кожни застор а онда сам чуо јасну и оштру детонацију патроне. Све сам команде тачно у секунду извршио. Готово једновремено када сам чуо експлозију осетио сам и силан удар. Учинило ми се као да ме је нека невидљива рука свом силином треснула о зид водопада. Паклени ковитлац ме је докопао. Колена су ми се сударила и осећао сам ужасан бол. Онда ме је жестоко стресао један силан шок. То се аутоматски одвојило седиште од мене. Нашао сам се само са својим падобраном на леђима. Свест ми се замутила. А онда нови шок, и већ после две секунде осетио сам кроз ону ошамућеност како лагано лебдим у пријатном љуљушкању које ми је толико познато. Дотле сам већ око хиљаду пута скакао падобраном. Једва око пет секунди било је уствари прошло од избацивања па до тренутка када сам се заљуљао под отвореном печурком падобрана. Пет секунди. А за то тако кратко време прешао сам са брзине од 850 на свега 35 километара на час, којом се падобран почео да спушта.

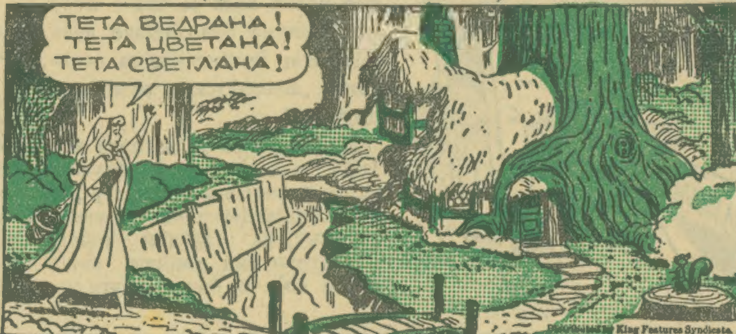
Једва сам чекао да додирнем ногама земљу. Био сам срећан и радостан што сам успео.

WALT DISNEY УСПАВАНА ЛЕПОТИЦА

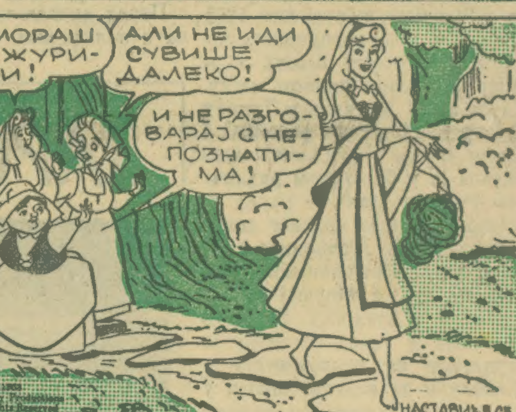

КАО ДА ЈЕ ЉУДСКА ГЛАВА

Ова риба непомичног ока и „горког" израза око усана, уловљена на обали Мозамбичког Канала, претставља за ихтиологе једну тајну: не личи ни на једну досад познату рибу, али потсећа — на човека. Јужноафрички научник др Смит води анкету међу рибарима Шидангеле, предграђа Лоренцо-Маркезеа, главног града португалске колоније Мозамбик, да би нешто више сазнао о њој и њеном пореклу.

ПРОЦЕНА КАРАКТЕРА ЈОШ НЕРОЂЕНОГ ДЕТЕТА

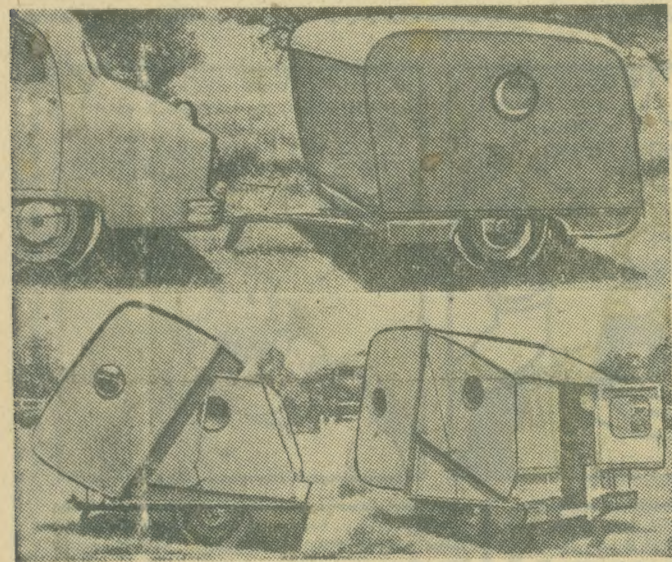
Последњи задатак који су себи поставили психолози Националног института за менталну хигијену Сједињених Држава Америке јесте испитивање бића која још нису донета на свет. Они покушавају да открију законе по којима ће моћи да одреде карактерне особине будућег одраслог мушкарца, односно жене. Стручњаци сматрају да психолошке особине човека зависе од држања и понашања његове мајке за време трудноће. Да би изучавање било постављено на што озбиљнију основу, врши се испитивање неколико хиљада „случајева". Најдетаљније се бележе сва психолошка реаговања будуће мајке.

Психолози су засад врло резервисани, што је, уосталом, сасвим природно. Кажу да им је углавном циљ да утврде само теориске претпоставке које ће проверити тек праксом у току дугих година кад будућа новорођенчад одрасту. Посао неће бити нимало лак, јер оваква анализа захтева да се води рачуна о многим околностима, например о држању оца према својој супрузи и о породичној атмосфери када се дете већ роди.

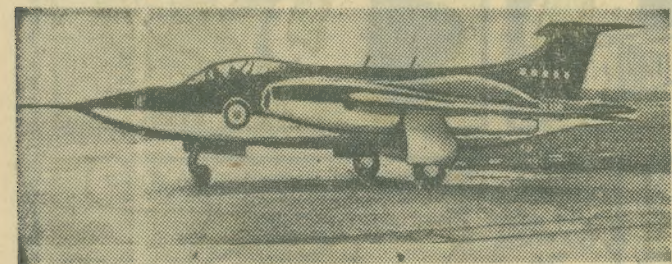
ЗАШТИТА ОД СУНЦА

Највећи у свету венецијански засторни систем налази се на згради Рејнолдове металне компаније у Ричмонду. Осам стотина алуминијумских плоча налази се на источној и западној страни зграде и штити просторије од сунца. Главни сат неколико пута у току дана аутоматски регулише помоћу два мотора положај плоча окрећући их лагано према кретању сунца. Све до 2100 године неће бити потребне никакве поправке.

Приколица склопљена као перорез

Ова приколица је направљена у Аустрији. За време путовања може да буде и склопљена. Висока је 160, а дугачка и широка по 180 сантиметара. Кад се расклопи висина јој се повећава за 30, а дужина за 90 сантиметара. У њој је уграђен и намештај.

Нови британски млазни авион

Творци најновијег британског војног авиона Блекберн ХА 39, кажу да је претекао све друге авионе. Овај бомбардер може да носи атомске бомбе. Његова брзина се за сада држи у тајности.

МОТОРИЗОВАНИ ЛОВАЦ

Хол Блелок из Оранџ Парка у САД иде у лов у овако адаптираном аутомобилу. Положај возача и ловаца омогућава добар преглед околине. Кола се крећу и по готово непроходном терену. Ту су та кође и кревет, пећ и хладњача. У кавезима се налазе ловачки пси.

ВАСИОНСКЕ „ЈЕДРИЛИЦЕ“

Др Тсу, аеродинамичар из Питсбурга, има врло интересантну идеју за изградњу васионског брода са једрима. Овај брод би се кретао кроз васиону под утицајем веома малог притиска који сунчеви зраци врше на тело које обасјавају.

Једро би било дебело 1/25.000 део сантиметра а имало би веома велику површину. Направљено би било или од алуминијума или од неке меке пластичне масе. Испод једра би висила гондола са путницима и опремом. Васионски брод др Тсуа личи на подобран али са равном површином уместо куполе. Товар од 500 килограма захтевао би једро тешко око 400 килограма. Оно би служило и као радарска антена и као чистач радиоактивних материја у васиони.

Сунчана једрилица би била лансирана са земље ракетом. Кад доспе у орбиту ракета би била одбачена, једро би се развијало а путовање кроз васиону би се наставило без употребе икаквог погонског горива.

Путовање на друге планете оваком „једрилицом“ било би брже него ракетом — сматра доктор Тсу. Пут до Марса, према његовим прорачунима, трајао би овако свега 118 дана а 260 ракетом која употребљава хемиско погонско гориво. Једрилица би стигла пре иако њој треба неколико недеља да се извуче из поља земљине гравитације и исто толико да се пробије у Марсову.

Ова сунчана васионска једрилица могла би да се креће једино према Сунцу или од њега, као што обична једрилица може да иде у правцу или против ветра.

То би био најјевтинији, најлакши и најпростији погонски систем за испитивање васионе.

Довитљиво и оригинално

Један лондонски обућар, млад човек, који је до недавно радио у предграђу постао је преконоћ чувен — само зато што је почео да израђује ципеле, и женске и мушке, од коже потпуно у складу са бојом длаке њиховог расног пса-љубимца. Када се има у виду да су Енглези веома велики љубитељи паса, да у Лондону постоје специјалне трговине за њихово „одевање“, — а да и не говоримо о специјалним приватним клиникама и чувеном њиховом гробљу у Лондону, лако ће се схватити како се довитљиви „шуца“ прочуо одједном.

ПТИЦЕ ОБАРАЈУ 80 АВИОНА ГОДИШЊЕ У САД

Отсек за испитивање сигурности авијације у САД саопштио је да су птице у току последњих пет година проузроковале пропаст 410 авиона. Према речима стручњака оне претстављају једну од главних опасности за савремени ваздушни саобраћај.

За борбу против птица предложен је низ мера. Стручњаци су као прво захтевали да се у околини аеродрома униште птичја гнезда али је локално законодавство за заштиту птица забранило овакве мере. Пријатељи птица су исто тако спречили да се соколови употребе за уништење њихових миљеника, док се плашење птица гласноговорницима показало као сувише скупо.

Новорођенчад у Француској су све виша

Француски државни статистички уред је анкетом, спроведеном међу 57 хиљада новорођенчади утврдио да су деца рођена у току последњих осам година виша у просеку за три сантиметра него она рођена раније. Анкета је још показала да мушкарци брже расту, а девојчице брже дебљају.

ТЕЛЕФОН У СВЕТУ

Сваке године број телефона у свету се нагло повећава, тако да је већ достигао фантастичну цифру од 110 милиона апарата.

ЉУДСКИ ВЕК ОД 1500 ГОДИНА

Алберт Ајнштајн је пре више од пола столећа, 1905 године, тврдио да ће свемирски путник који буде летео, или боље рећи јездио кроз васиону брзином светлости, старити много спорије него човек на земљи. Тако, када се буде вратио са путовања он ће бити много млађи од оних које је оставио, и него што би и он сам уствари био.

Овим примером се послужио Ајнштајн да би својим колегама објаснио неке поставке своје теорије релативитета. Велико изненађење и веома живу дискусију међу научницима изазвала је ова Ајнштајнова тврдња. А ипак после две деценије полемика се окончала у корист Ајнштајна. Данас већина физичара заступа Ајнштајново мишљење да ће свемирски путник који лети огромном брзином, далеко спорије старити него човек на Земљи.

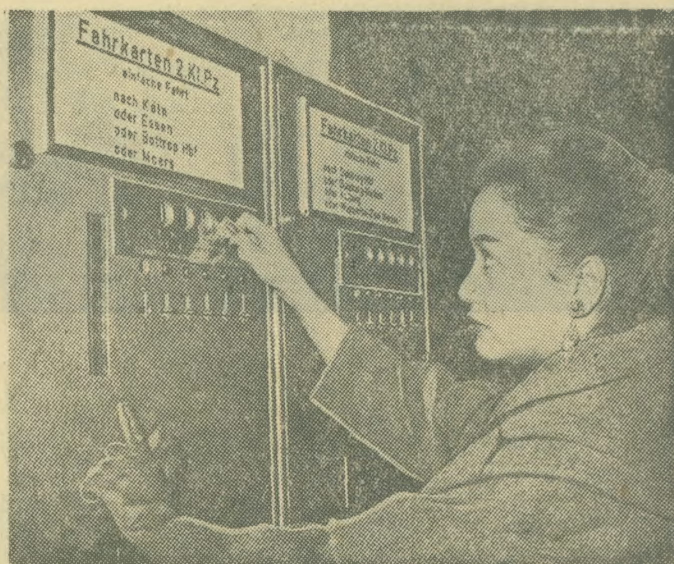
Тешко је објаснити и схватити да се биолошки процеси, а старење није ништа друго него то, развијају много спорије само зато што се неко брже креће.

Како се увелико говори о могућности упућивања људског бића у свемир, британски физичар Франк Крафорд је изјавио да је Ајнштајнова тврдња давно доказана али не и на људима.

Наиме, одређени део атома „живи“ у непромењеном стању само неколико милионитих делова секунде. Други делови атома живе двадесет пута дуже ако се крећу огромном брзином у циклотрону или долазе из свемира у нашу атмосферу. Из овога се може рачуном доказати, тврди овај физичар, да би човек који би данас одлетео у свемир и остао на путу 50 година, био стар читавих хиљаду година када би се вратио на Земљу! Ако се има у виду просечан живот човека онда би његов век износио преко 1500 година, које би биле кондензоване у раздобљу од 50 година.

Ајнштајн није мислио да ће човек летети брзином светлости али је хтео само да изнесе идеју да су време и брзина узајамно зависни и да се време скраћује уколико се брзина кретања неког тела приближава брзини светлости.

Откриће атомске енергије ствара неслућене могућности за постизање већих брзина. Колико ће још времена требати док човек постигне такве брзине данас се може само нагађати, као што је Жил Верн писао да ће човек у свемир бити избачен помоћу топа. Да бисмо разумели колико још треба радити на свему овоме навешћемо само један пример. Звезда Алфа, која је најближа на јужном небу, удаљена је од Земље четири светлосне године. При садашњој брзини ракета, да би се допрло до ње — пошао би човек са породицом а на Земљу би се вратили тек његови праунуци. Ето, толико времена би било потребно. Уколико би се брзина лета приближавала брзини светлости ово путовање би трајало близу десет година. Овако путник који би се вратио на Земљу зачудио би се кад на њој не би нашао свет који је оставио. Јер он би тада био стар већ читавих 200 година.

Аутомат за возне карте

Да би се избегли стални редови пред шалтерима за продају возних карата, немачка железничка компанија у Диселдорфу поставила је аутомате који после убацивања новца издају карту и враћају кусур. Уколико се они покажу добрим биће постављени и на свим другим већим станицама у Немачкој.

ШЕСТ ПУТНИКА А ГДЕ ЈЕ МОТОР?

Овај путнички аутомобил марке Вилис чудно изгледа. Тежак је 750 килограма и може да прими исти толики терет. Његов алуминијумски мотор са четири цилиндра развија брзину од 90 километара на час.

Тиково дрво

Један од најважнијих извора богатства Бурме је тиково дрво. Пре рата Бурма га је годишње продавала око пола милиона тона и то углавном за прављење бродова и скупоценог намештаја. Данас је, међутим, производња смањена на половину. Тиково дрво је јако тражено због тога што не трули и а термити га не нападају. Стабла овог дрвета су у Бурми државна својина мада се често налазе и по приватним вртовима, али ни тада она се не могу посећи или продати без дозволе власти.

ПЕВАЦ СА 4 НОГЕ

У месту Витини на Космету, милиционер Риза Бифтић има певца са четири ноге и два репа. Поред нормално развијених ногу и репа испод врха левог крила израсле су му још две ноге и између њих други реп. Ове ноге су потпуно формиране само мало краће. Њима се певац служи када падне да би се подигао а може њима и да хода два три метра.

Интересантно је да је он једини остао жив после епидемије кокошије куге која је умрла двадесет кокошију у истом леглу.

Многи људи из околине долазе да га виде као реткост.

МАЈМУНИ ВИДАРИ

Наш данашњи чланак о мајмунима и њиховој спо собности за откривање лекова, само је један у низу чланака које смо објавили о психологији животиња. Овај напис састављен је на основу мишљења и примера из праксе тројице стручњака: Перси Гејта, специјалисте за хватање живих дивљих животиња и саветника енглеских циркуса и двојице природњака Немца Вилхелма Келера и Бразилијанца Романеса.

Најгоре што се може догодити човеку мога занимања, — каже Перси Гејт — то је да се нађе лицем у лице са разљућеним мандрилом. Једном приликом, у Конгу, водичи ме нису тачно обавестили колико је од мене удаљена једна породица ових мајмуна, чија је мала тела скривала висока трава. Било их је троје: отац, мати и младунче. Кад сам крочио на пропланак, умало их нисам нагазио. У том тренутку мужјак је почео да дречи борајући модру кожу која тако непријатно покрива њушку ових мајмуна, и скочио на мене. У његовим очима блеснула је силна мржња, и ја нисам имао друге но да испалим пушку. Али, метак је само огребао младунчеву руку.

На моје велико изненађење мати је одмах зграбила младог и нестала. Видео сам којим је правцем отишла па сам пошао за њом. Неколико сати сам је пратио, све док нисмо изишли из шуме и избили на једну савану. У непосредној близини уздизале су се наслаге стена и мати се са рањеним младунчетом спустила на дно једне пукотине. После неколико скокова са стене на стену ја сам лепо могао да је посматрам. Прво је савесно испрљала рањену руку неким минералним прахом који потсећа на шалитру. Сувише заинтересован да докучим њену тајну лечења склизнуо сам низ стене и узео мало од тих модро кестењастих иглица. Принео сам их устима и био изненађен: на језику сам осетио стипсу!

Значи, мандрили је познато из искуства, а оно се преноси с колена на колено, да стипса зауставља крв.

Као што знамо, многе животиње сигурно проналазе у природи себи лека. Неке од њих — псе, мачке, говеда — и сами смо виђали како налазе траву која ће их излечити. Једна од трава коју једу кад год имају потребу да свој организам смире, јесте валеријана. Није се једанпут догодило да су животиње, рецимо јелени или кошуте, и самог човека научиле да се користи извесним лековитим биљем. Многе птице, например, употребљавају неку врсту бобице ловорике као противотров. У доба свлачења кошуљица, кад змијама јако ослаби вид, оне брсте коморач да би им се вид што пре повратио.

У Индији је, као што знамо, забрањено је убијати животиње — из религиозних разлога. Зато се на обалама Ганга, између осталих, срећу у групама мајмуни звани „синопитеки", који, кад наиђу на какву црвену тканину или крпу, прво је поцепају и потом је привежу за ногу неког од своје сабраће, било да је рањен или здрав. Зашто то чине? Највероватније само зато што су крећући се слободно међу људима, видели како људи облажу ране једни другима и пошто су веома добри имитатори, понављају ово јер им се највише допада.

Али, у Јужној Америци, специјално у Гијани, постоји међу мајмунима чудноват обичај лечења. Индијанцима ових предела добро су познати мали, лепи мајмуни који се нарочито око поноћи разиграју и скачу по врховима дрвећа густих шума. За то време пуштају продорне крике који личе на покушаје да се изговоре некакве речи, али значење тих узвика до данас нико није одгонетнуо. Но, оно што је нарочито занимљиво за ове животиње јесте да живе под окриљем једног од мајмуна који је нека врста поглавице племена. Најстарији мужјак у групи, истовремено је и видар, чији је задатак, поред осталог, да открива где се налази нарочита иловача којом се зауставља крв из ране. Кад иловачу пронађе, он је лично облаже преко повређеног места.

На сасвим другом крају света, на Малајским Острвима, истраживачи непознатих предела открили су врсту мајмуна које урођеници зову „сијаманг". Ове животиње стављају на озледе своје сабраће неку врсту цицваре коју праве од специјалне влажне земље помешане са сувим лишћем неке биљке. Има доста природњака који сматрају да је потпуно немогућно претпоставити да су ови мајмуни у дубокој прашуми, видели од људи како се они понашају у сличним случајевима. Њихово је уверење да су током дугог времена, захваљујући прво свом инстинкту а касније свом искуству, животиње саме створиле своју праксу.

Да би се видело како се мајмуни понашају кад се не налазе на слободи, није било потребно да их човек намерно рањава, они су сами себи стварали нежељене озледе. Упркос бујној длаки, којом је обрасло њихово тело, многи мајмуни имају веома нежну кожу. Према Вилхелму Келеру, можда највећем европском стручњаку за шимпанзе, интелигентном мајмуну је довољно само неколико дана да схвати које ће му средство у новој средини бити од највеће помоћи у случају повреде. Не чека дуго да би на озледу ставио лишће којим зауставља крв. Ако је у грозници, труди се да пронађе суво скровиште, ту легне и покрије се лишћем и преко главе остављајући само мали отвор кроз који удише ваздух.

Познати јужноамерички природњак Романес држао је у свом врту једног мајмуна који је имао муке кад год би јео орахе. Једног дана њему се између зуба заглавио цео орах и никако није могао да га извади. Романес је донео у мајмунов кавез комад жице и рапави камен, затим је други комад жице протрљао о други камен и почео да провлачи жицу између својих зуба. Мајмун је одмах шчепао своју жицу и покушао да то понови. Али, пошто је метал био сувише широк, узео је поново камен, истањио врх жице и искористио га као чачкалицу. Њему је био потребан цео сат да изврши ову „преправку", али, он се није обесхрабрио. Поводом овог случаја Романес каже: „Нема сумње да је мајмун добио главни потстицај за свој рад од онога што је видео, али треба признати да се суштина ипак налази у инстинкту на основу кога је и наш далеки предак открио прву полугу и први точак".

До пре неку деценију, кад нам је психологија животиња била потпуно непозната, сматрало се да све што оне предузимају долази од „слепог инстинкта". Данас је ова област обогаћена многим открићима. Животиње, а нарочито мајмуни, не врше извесне радње само под нагоном самоодржања већ и на основу већег или мањег искуства.

ПОКРЕТНЕ СТАЗЕ БОЉЕ ОД ЛИФТОВА

У великим градовима се уместо лифтова и дизалица све чешће употребљавају покретне стазе. У лондонској подземној железници покретне стазе се крећу брзином од 3,250 километра на час док је брзина оваквих стаза у Њујорку законом ограничена на 2,500 километра на час или 37,50 метара у минуту. Па ипак, таква стаза, широка само један метар, може превести 580 путника за свега пет минута. Да би се толико путника извукло на исту висину било би потребно 13 дизалица капацитета од по 1.125 килограма.

Најдуже речи на разним језицима

Најдужа реч на француском језику гласи „антиконститисионелман" што значи противуставно. Најдужа немачка реч „хемилхерготкројцмилионендонерветер" претставља неку врсту псовке, а најдужа холандска реч „хотентотентентентентунстелингстерајнбевкерсференигинген" значи „удружење чувара земљишта за изложбу хотентотских шатора". Разуме се, ове речи су још дуже у свом језику, јер имају више слова — понегде дупло л, м, н или т.

Откривена пшенична зрна стара преко 2.000 година

Недалеко од ушћа Дона у Црно Море руски археолози су открили најисточнију и једну од најстаријих грчких вароши. То је град Танаис који се развијао под утицајем грчке и сармато-скитске цивилизације. Одржавао је тр... везе са босфорским краљем Полемоном.

Варош је основана у четвртом столећу пре наше ере, уништио ју је краљ Полемон у првом столећу пре наше ере а затим је поново саграђена. У околини ископина овог античког града нађена су неколико метара под земљом зрна пшенице стара 2300 година.

Радарски систем „гледа" на све стране

Радарски систем који може да „види" у свим правцима конструисан је на Охајо универзитету у САД. Начињен је од детектора, и од њиховог броја зависи величина сектора који радар контролише. Сви објекти уоколо се копирају на екрану.

Антибиотик са цинком

Додавање цинка антибиотику повећава његово дејство против бактерија за 100 до 450 пута. Захваљујући томе може се смањити количина антибиотика и тиме избећи нежељени ефекат до кога долази при узимању већих количина. До ових резултата је дошао др Вајнберг, бактериолог са Индијана универзитета у САД, испитујући антибиотик бацитрасин.

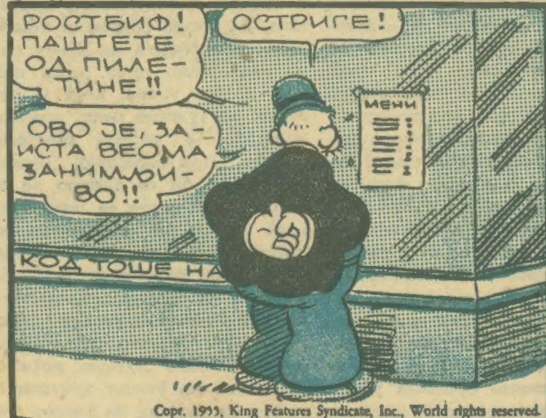

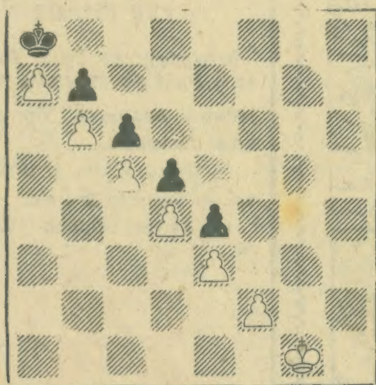

Учимо шах
LII

Краљ и пешаци, тако би могла да се назове данашња лекција. Баците поглед на овај чувени шаховски проблем:

Кад би сада црни био на потезу, то би значило пат, односно реми, али на потезу је бели. Како бели треба да игра да би неким од својих пешака дошао у последњи, осми ред и претворио га у даму, омогућујући стално црном да вуче неки потез, а да не дође до даме? Пробајте сами да решите овај проблем, па ако запнете, читајте даље ову лекцију.

Једна ствар одмах вам је јасна: бели може да вуче потез или својим пешаком ф2 или краљем. Ако иде краљем, свеједно на које поље, црни неће моћи да вуче никакав потез и то је пат. Стога бели мора да иде пешаком: 1. ф2 — ф3, е4:ф3 (црни је морао да носи пешака, јер другог потеза нема). 2. Кг1—ф1, ф3—ф2 3. е3—е4, д5:е4, 4. Кф1:ф2, е4—е3+ 5. Кф2—е1, е3—е2 6. д4—д5, ц6:д5 7. Ке1:е2, д5—д4 8. Ке2—д2, д4—д3 9. ц5—ц6, б7:ц6 10.Кд2:д3. Ка8—б7 11. Кд3—ц4, Кб7—а8 12. Кц4—ц5, Ка8—б7 13. Кц5—д6, ц6—ц5 14. а7—а8Д+, Кб7:а8 15. Кд6—ц7... Партија је завршена, јер црни ће, то ви видите, бити матиран у три потеза.

Ово је врло поучна игра пешацима и било би добро да је читаоци ових лекција поново неколико пута.

ПАПИР ОТПОРАН ПРЕМА ВЛАЗИ

Хемичари су недавно из синтетичког каучука произвели течност која се додаје смеши при прављењу папира, тако да побољшава његов квалитет. Ова течност названа „политон" чини папир отпорним према влази, крзању по ивицама, еластичнијим и мекшим. Засад се „политон" употребљава за производњу амбалажног папира, картона, папирних тапета и талас-папира.

НАЈВЕЋИ КАМИОН

На радовима крај реке Мисури употребљава се камион који свакако нема премца у свету — превози земљу за велику брану на реци а под пуним оптерећењем тежи 200 тона. Простор за превоз товара износи 80 кубних метара. Али и поред овакве тежине кипер са товаром може да се усправи до 90 степени и тада достиже висину четороспратнице.

НОВИ КИНОПРОЈЕКТОРИ

Норвешки и дански оптичари су конструисали систем сочива који омогућује израду практичног кинопројектора за филмове од осам или 32 милиметра, и то и у синемаскоп-техници.

У САД се већ продаје филмска камера која се истовремено може употребити и као пројектор.

РИБАРСКИ БРОДОВИ НА АТОМСКИ ПОГОН

Почетком априла ове године у Америци ће се одржати други конгрес градитеља рибарских лађа. Окупиће се конструктори-инжењери, власници бродоградилишта, капетани бродова и рибари, као и претставници држава познатих по улову рибе. Том приликом ће се говорити о грађењу рибарских лађа на атомски погон, што би у многоме олакшало и убрзало њихово кретање.

ПЛАСТИЧНА МАСА У РУДАРСТВУ

У Совјетском Савезу су почели да употребљавају пластичну масу и у рударству. За подупирање зидова у јамама уместо древета и металних конструкција употребљавају се подупирачи од пластичне масе. Они су не само двадесет пута лакши од армиранобетонских, већ за једну трећину и јевтинији.

СОНИСКОП

Два америчка хирурга конструисала су апарат који региструје брзину звука на месту где је кост преломљена. На тај начин устанољава се зарашћивање. Помоћу овог апарата названог „сонископ" лекари су у стању да тачно утврде да ли је преломљена кост довољно зарасла и да ли болесник треба да буде отпуштен из лечилишта.

Да ли знате?

НОВА СУНЧАНА ПЕЋ

Нова сунчана пећ чија температура достиже 2500 Целзијусових степени постављена је у САД на обали једног језера, где ниски западни хоризонт омогућава дужи рад. Пећ се може покретати устрану и вертикално.

ЗА 8 МЕСЕЦИ 2 ЈАГЊЕТА...

Милорад Спалевић из села Бузовика, недалеко од места Косовска Витина, познат је као добар одгајивач стоке, нарочито оваца. Али ни он сам не зна од које је пасмине једна његова овца која се у току осам месеци два пута јагњила — крајем маја и крајем октобра ове године.

Ово друго јагње је првенац у читавом крају.

СТАТИСТИКА

Изгледа немогућно бројати трептање очију дуже времена. А ипак су неки статистичари у томе успели. Не зна се како: да ли су се посматрали у огледалу и бројали, или су држали сат у руци. Једно се ипак зна — човек трепне годишње — око 4 милиона пута.

УТАКМИЦА У ПУШЕЊУ

У немачком граду Ахену одржана је недавно утакмица између клуба пушача на лулу из Вурселена и сличног холандског клуба из Мастрихта. Шездесет пушача и пушачица из Мастрихта дошла су на такмичење одевени у ношње из 17 века. Сваки такмичар добио је три и по грама дувана. Такмичење се састојало у томе да се та количина дувана, одједном стављена у лулу, пуши што дуже. Победник је био неки шездесетогодишњи Немац из Вурселена који је „вукао" из своје луле 99 минута и 40 секунди. Његов најопаснији противник, Холанђанин Ван Дејк, престао је да пуши 25 секунди пре победника.

НОВОСТ ЗА ШОФЕРЕ

Шофери, поред осталог, имају доста мука са отварањем гараже. Али, захваљујући једном недавном изуму у САД, возачи неће морати да излазе из кола да би отварали врата гараже, јер ће се она отварати аутоматски.

У тренутку кад се возило приближи гаражи у дејство ступа електрично око на самом улазу, а оно ставља у покрет мотор од четири коњске снаге који отвара врата. Чим аутомобил или камион уђе у гаражу врата се сама затварају.

КАД НЕМА АЛПА

У наставном програму Рид колеџа у Портленду, у држави Орегон, **предвиђени су часови из пуњања по зидовима** саме њихове зграде. Ова необична одлука донета је зато што наставници нису знали на који начин да спроведу у дело одлуку професорског савета да се одржавају часови из алпинизма. Пошто надалеко нема никаквих планина, одлучено је да се вежбе врше по зидовима колеџа.

ДЕТЕ ТЕЖЕ ОД МАЈКЕ

У Јужном Казахстану у Совјетском Савезу живи један четворогодишњи дечак који је тежак 50 килограма. Он је за килограм и 800 грама тежи од своје 24-годишње мајке. Када се родио имао је седам килограма. Дете је ванредно интелигентно и јако. Без икаквог напрезања може да подигне терет од 16 килограма.

МИЛИОН МИШЕВА ГОДИШЊЕ — ЖРТВЕ НАУКЕ

У САД сваке године се употреби милион мишева за испитивање преко 40.000 разних лекова који се справљају у борби против рака. Досада је испитано 70.000 средстава од којих се само 600 показало да их треба даље испитивати.

НОВИ АПАРАТ ЗА СЛЕПЕ

Недавно је у Њујорку приказан нови уређај који ће слепима олакшати да читају књиге и новине. Слеп човек ће држати у руци неку врсту печурке која има два отвора и сочиво. Надносећи је над књигу она ће помоћу фотоћелија пројектовати одређене звуке који се преносе у слушалице. Помоћу овог апарата слеп човек може да прочита 15 до 30 речи у минуту.

КРИК ГУРМАНСКЕ МОДЕ

Удружење произвођача прехранбене индустрије у Сједињеним Државама објавило је листу јела која претстављају последњи крик америчких гастронома. Међу овим кулинарским специјалитетима на првом месту се налазе — печени врапци, пржени скакавци, мрави у чоколади и кресте петла у мармелади. Сви ови специјалитети су јако скупи јер морају да се увозе из Јапана, Аустралије и Средње Африке.

...Хипократ, кога називају оцем медицине, први је препоручио сунчање као лечење.

... пре почетка наше ере било је познато свега 9 хемиских елемената: седам метала (злато, сребро, бакар, олово, калај, жива и гвожђе) и два неметала (угљеник и сумпор).

...четвртина „Непобедиве армаде" чувене шпанске флоте која је кренула да освоји Енглеску, састојала се од дубровачких бродова.

...вулкани на индонежанском острву Јави нису непомични, већ се брзином од 24 до 40 сантиметара годишње померају у правцу нагиба земљине површине. На Јави има 124 вулкана, од којих су 24 активна.

...Београд се окреће око Земљине осе брзином од око 300 метара у секунду, а то је отприлике брзина простирања звука.

...према подацима које је објавио један амерички научник, ајкула може да достигне брзину од 110, риба-сабљарка од 95, туна од 75, а делфин од 60 километара на час.

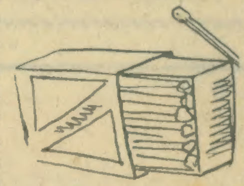

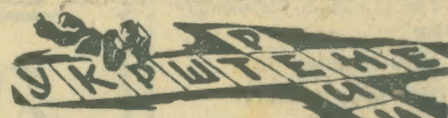
...температура кишних капи просечно је нижа од температуре ваздуха за око 3 Целзијева степена.

...бобичасти плодови кромпирове биљке не једу се јер су отровни.

...како тврди један енглески зоолог бубамара преспава зиму.

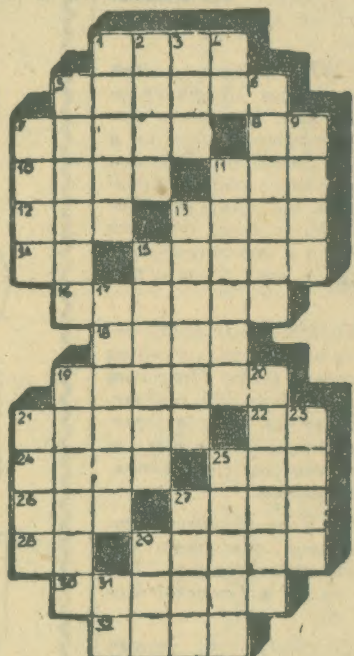
...једна мала врба која расте на Кајмакчалану и другим високим македонским планинама најмање је дрво код нас, а можда и у читавом свету. У једну кутију шибица може да стане 30 до 40 ових врба.

Водоравно: 1) пулс; 5) острво на Пацифику, на коме су вршена испитивања нуклеарних експлозија; 7) припадник једне врсте граничара у царској Русији; 8) јединица за дужину у Сијаму; 10) врста дисциплинске казне; 11) ловачки пас; 12) град у Западној Немачкој; 13) Ибзенова драма; 14) мера за површину; 15) хрватски приповедач („Тито Дорчић"); 16) планина у Србији; 18) град у Трансјарданији; 19) нагорело дрво; 21) једна електрода; 22) осовина; 24) врста малих коња; 25) језеро у Северној Америци; 26) овде (француски); 27) муслиманско мушко име; 28) предлог; 29) стара грчка област на Пелопонезу; 30) мања приповетка; 32) индустриска биљка.

Усправно: 1) род дивљих говеда; 2) Дедалов син. 3) слика, изглед; 4) лична заменица; 5) жбунови; 6) врста морске рибе; 7) острво из групе Великих Антила; 9) мера за хартију; 11) метал; 13) град у Италији; 15) скитачки пастирски народи; 17) железничка кола (множ.); 19) рентабилан, који доноси приход; 20) борба с биковима; 21) свети бик код старих Египћана; 23) снага; 25) слика мирног, задовољног живота у природи; 27) град у Сирији; 29) бивши првак света у шаху; 31) злато (фран.).

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

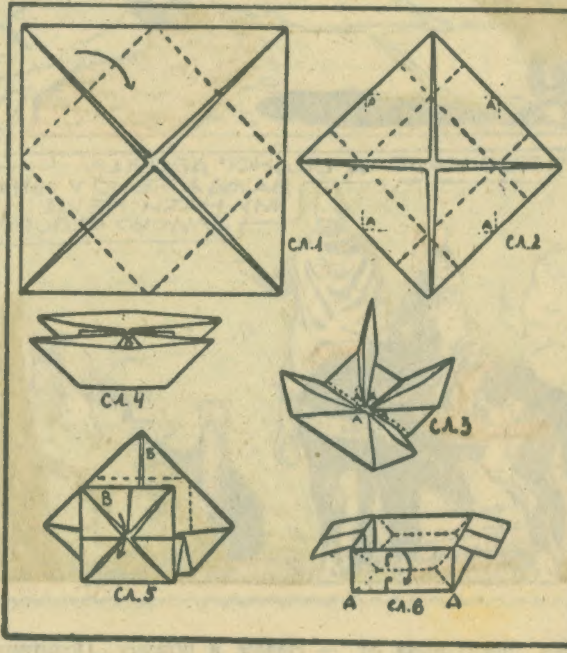
Водоравно: 1) „Форд"; 5) Космај; 7) Коро; 8) реч; 10) Оњега; 12) ра; 13) Лоти; 15) ум; 17) вивак; 19) хор; 21) „Нора"; 22) Хавана; 24) шева; 25) аба; 27) Крека; 29) ав; 30) лето; 32) гт; 34) ратар; 36) Еол; 38) „Мати"; 39) Пасава; 41) бина.

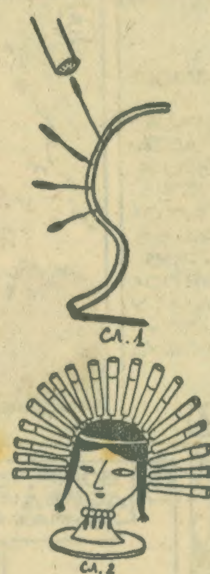
Усправно: 1) Форел; 2) Осогов; 3) рм; 4) дар; 5) коњ; 6) јер; 7) Коњух; 9) чавка; 11) Атина; 14) Ивона; 16) мохер; 18) араба; 20) Равел; 23) Вакер; 24) шкрге; 26) Авари; 28) атаман; 31) Отава; 33) топ; 35) ата; 37) Лаб; 40) ем.

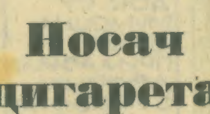
ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

Кутија с поклопцем из два дела

Узмите парче хартије квадратног облика са страном око 20 см. Савите углове тако да дођу у средину (сл 1). Поново савите углове тако да њихови врхови дођу у центар, као што је на слици 2. Сад означите средину сваке стране као тачку „А" — као што је и на слици. Сваку тачку „А" доведите до центра и добићете слику 3. Савите напола и добићете дупли чамац као на слици 4. Извуците врх „В" који се налази у средини чамца. Другу страну „В" испресавијајте као што видите на слици 5. То исто сад урадите са страном на којој је врх „В". Ухватите стране „В" и „В" и затегните, затим их оборите и добићете кутију са поклопцем из два дела као што показује слика 6.

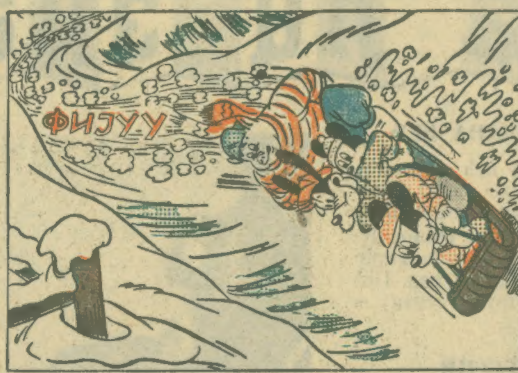

Изрежите од дебелог, најбоље белог, картона или шперплоче главу Индијанке (сл. 1) и учврстите је на округло подножје. Свуда око главе, по ивици картона, позабадајте чиоде које ће служити као носачи цигарета (сл. 2). Овако изрезану главу обојите одговарајућим бојама.

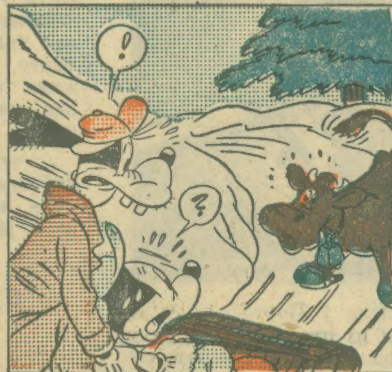

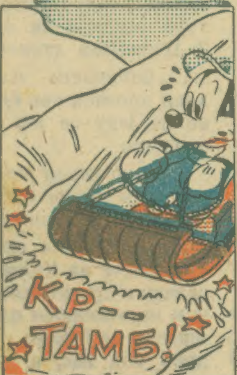

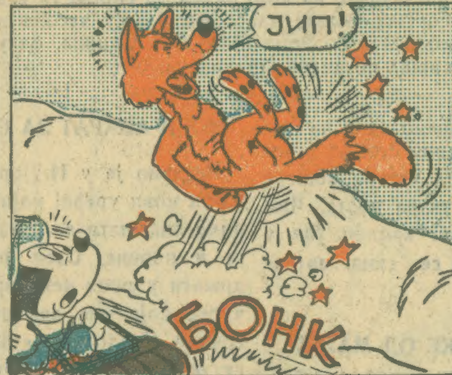

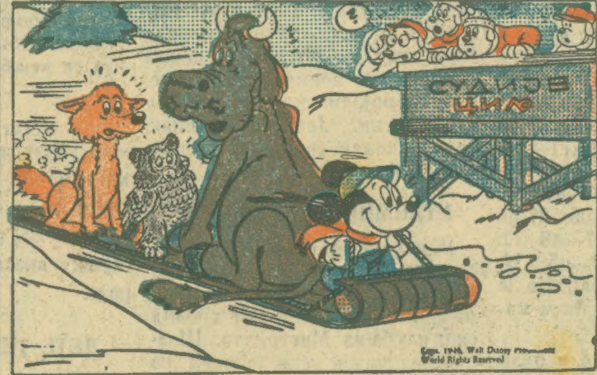

ГДЕ СПАВА

У музеју се Гаја, Влаја и Раја зауставили пред једном великом бронзаном фигуром.

— Ујка Пајо, а шта је то? — запитао је Гаја.

— То је, драга децо,

кентаур: пола човек, пола коњ.

— А где он спава, у штали или спаваћој соби! — упита Влаја.

ЛЕКОВИТА БАЊА

Дошао Пера Ждера у бању и рекао директору:

— Ова бања за мршављење чини ми се да је слабо посећена. У њој нема скоро никога.

— Није тачно. Гостију има много, само су толико ослабили и омршавили да се једва виде.

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Ко су били дијаци?

Шта је барета, а шта је баретина?

Где се налази Баћинско Језеро?

Шта су дизге?

Шта је хламида?

ОДГОВОР

ДИЈАЦИ су били писари царских повеља у старој српској дворској канцеларији. Радили су под управом логотета.

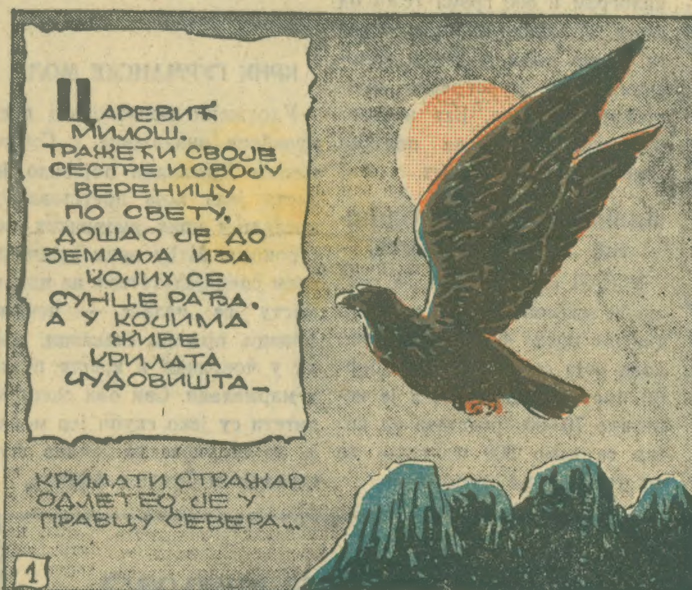
БАРЕТА је мала плитка црвена чојана капица са оквиром који је оплетен црним ибришимом. Носи се у Лици и Далмацији. Баретина је састрижена плитка шубара вране боје. Носи се у Тимоку. Иста таква баретина носи се и у пиротском округу, где је зову барле и шупача.

БАЋИНСКО ЈЕЗЕРО налази се у Далмацији, десно од Неретвина ушћа. Површина му износи око 2,96 квадратна километра. Тако је названо по имену села, које се налази око два и по километра западније.

ДИЗГЕ су подвезице срмом везене које носе мушкарци преко тозлука. Носиле су се у Скопској Црној Гори.

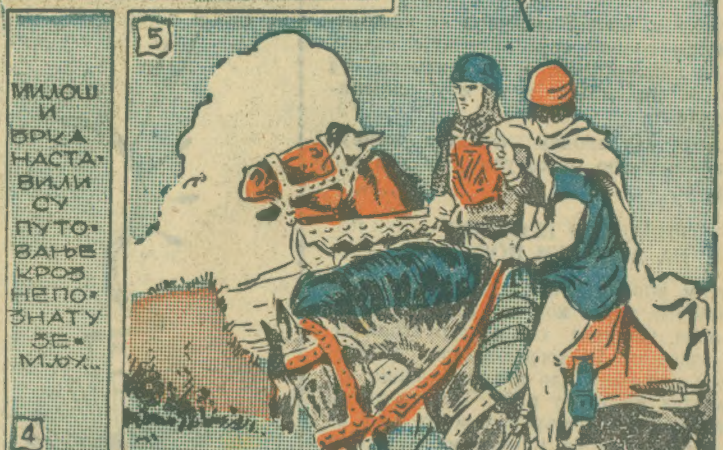
ХЛАМИДА је огртач старих Грка, нарочито војнички: дугуљасто сукно које се пребацивало преко левог рамена, а на десном закопчавало.

БАШ ЧЕЛИК

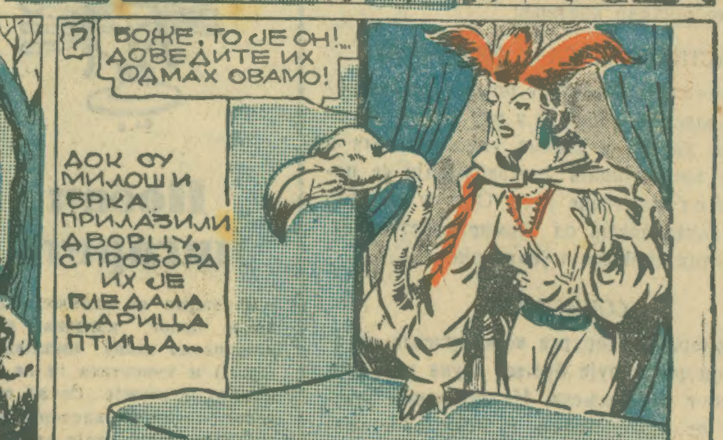

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд, Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика" штампарско-издавачко предузеће Београд, Македонска 31. — Тек. рач. број 101-707/1-82. Поштански фах 124. — Претплата за нашу земљу: годишња 900, полугодишња 450; за иностранство: годишња 1.200, полугодишња 600 динара. — Рукописи се не враћају.